

FÜZESABONY

településképi arculati kézikönyve | 2017

készült:

Füzesabony Város Önkormányzata megbízásából
polgármester: Nagy Csaba
jegyző: Hidvéginé Dr. Szigetvári Erika

314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet alapján

a

Lechner Lajos Tudásközpont,
Nemzeti Médiahatóság,
Bükk Nemzeti Park,
valamint az
Egri Járási Hivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatalának
adatszolgáltatása segítségével

készítette:

Hoór Kálmán - főépítész
Boros András - építész
Boros Marianna - környezetirányítási szakértő
Hoór Csilla - munkatárs
Harsányi Péter - munkatárs
Veres Tünde - munkatárs

felhasznált irodalom és adatbázisok:

Füzesabony Település Rendezési Terve
Heves Megye Műemlékei
Heves Vármegye Községei - ifj. Reiszig Ede dr.
fuzesabony.hu
openstreetmap.hu
mapire.hu
fentrol.hu
Rakonczay Zoltán: Természetvédelem. Szaktudás Kiadó Ház Budapest 2002
A Hevesi füves puszták tájvédelmi körzet. Bükk Nemzeti Park Igazgatóság Eger 2005
Bepillantás Dél-Heves Természeti Értékeibe Üröm Környezet-és Természetvédelmi
Egyesület, Heves Eger 2013
wikipédia.hu
bnpi.hu
egriborut.hu
Mátraalja borvidék ismertető
kaptarko.hu
Bábalács füzetek-10 Jeles kövek
„Zöld Horizont” Bükk nemzeti park.
Veres Zsolt: Homokkő Birodalom Észak Magyarországon. Természet Világa 146. évfolyam.
4. szám

2017

TARTALOM

Tartalom	3
Bevezetés.....	5
Füzesabony bemutatása	6
Füzesabony - Pusztaszikszó bemutatása (volt érseki major)	8
Örökségünk	12
Település-karakterek	47
Jó példák történeti I. átalakuló karakterű településrészhez	52
Jó példák városközponttá átalakuló karakterű..... településrészhez.....	56
Jó példák történeti II. átalakuló karakterű településrészhez	61
Jó példák telepített I. karakterű településrészhez	64
Jó példák telepített II. karakterű településrészhez.....	66
Mezőgazdasági birtokközpont karakterű településrész (pusztaszikszó)...	69
Ajánlások, építészeti útmutató.....	70
Jó példák sajátos építményfajták, reklámhordozók, utcanévtáblák	88

BEVEZETÉS

A településképi arculati kézikönyv a település bemutatásával az épített és természeti értékek megismertetésével, útmutatóval segíti a település fejlesztésében érdekelteket.

Észak-Magyarország, ezen belül Heves megye bővelkedik régi korok történelmi emlékeiben. Ezer év hosszú idő, mégis rohanó világunkban hajlamosak vagyunk elfelejteni mit is jelent ez az örökség. Házaink, templomaink néma tanúi ezeknek a koroknak, még akkor is, ha egy-egy település fejlődésének folytonossága a viharos történelmünknek köszönhetően többször megszakadt. Talán éppen ezért fontos olykor vállatára fognunk szülőföldünk néma köveit. Nézzünk körül egy pillanatra! Vegyük észre rejtett értékeinket! Ne tévesszen meg minket az sem, ha az idő nyomot hagyott rajtuk. Saját történelmünket rejtik e falak, melyeket hozzáértéssel, szeretettel és hittel a mi feladatunk megőrizni, hozzáadva saját korunk értékeit.

Ez a kézikönyv ebben az értékmegőrzésben és értékteremtésben kíván segítséget nyújtani, röviden bemutatva a település épített és természeti adottságait. Az örökségünk fejezetben kiemeljük azokat az objektumokat, épületeket, műemlékeket, melyek a település önazonossága szempontjából kiemelkedő helyet foglalnak el. Az ajánlások fejezetben áttekintést nyújtunk a község különböző karakterű részeiről, valamint az útmutatóban fogalmazunk meg arról, hogy milyen építészeti eszközök révén tudjuk kedvezően befolyásolni egy-egy utca, településrész összképét. Az utolsó, jó példák fejezetben pedig olyan – a településen található – épületek, utcaképi elemek fotóit közöljük, melyeket vagy egészüket, vagy részletmegoldásait tekintve példaértékűnek tartunk. A kézikönyv csupán egy útmutató, nem helyettesítheti a döntéshozók, az építetők odafigyelését, az építések felkészültségét, az építésben résztvevők felelősségét.

FÜZESABONY BEMUTATÁSA

Füzesabony mai településképe a hazai vasútépítéssel egyidejűleg kezdett kialakulni. A vasútépítés, a közutak építése igen jelentősen befolyásolták, változtatták a történeti településképet. Két meghatározó változás:

1. A Budapest-Miskolc vasútvonal középen kettéosztja a települést, a déli (Falu) és az északi (Telep) városrészre.
2. Az igazgatási terület lakott belterületét jelentős közlekedési utak határolják, északról a 3 jelű főút, délről az M3 autópálya, keletről az Eger- Debrecen vasútvonal, nyugatról a 33 jelű közút zárja körbe.

Az utak, de legfőképpen a vasút, vasútállomás építése (1893) azt jelentette, hogy az addigi falu fontos közlekedési csomópont lett, rangot kapott, ami kereskedelmi, gazdasági, közigazgatási fejlesztéseket eredményezett, ugyanakkor a népi építészeti emlékeket mára teljesen lebontották.

A település 1950-ben járási székhely lett, 1970-től nagyközség, 1984-től városi jogú nagyközség, majd 1984 január 1-től városi rangot kapott.

-Az utcساتlakozások környezetében gazdasági, kereskedelmi, ipari területek alakulnak,

-A vasútállomás környezete városközponti szerepet tölt be,

-Fontos igazgatási intézmények, iskolák, városi televízió működik a településen.

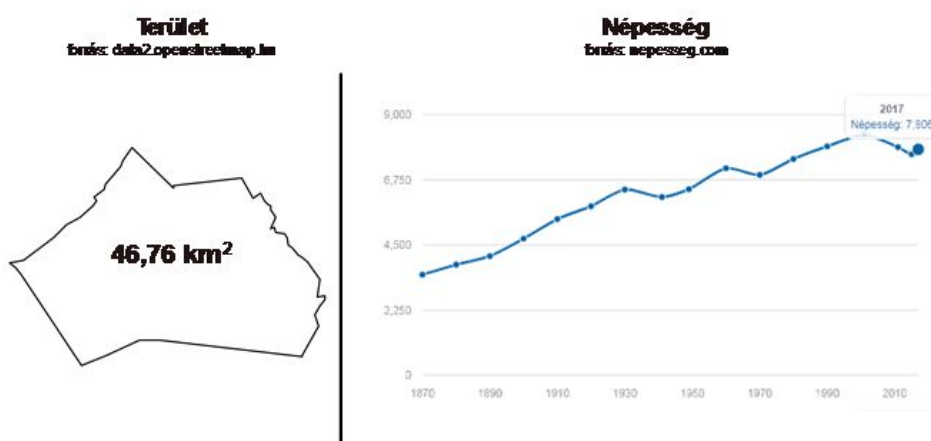
Ezek a változások értelemszerűen az épített környezetben is változásokat generálnak, általában, de nem minden esetben a településképp javára.

Füzesabonyt jelenleg is a kisvárossá alakulás folyamata jellemzi.

Az Öregdombon (Nagyhalmon) több éven keresztül nagyszabású ásatásokat végeztek, s ezek újkőkori, kora- és középbronzkori telep feltárását eredményezték. Ugyanott koravaskori sírok is felszínre kerültek. Szikszópusztán, a cigánysoron, a tárkányi úton és a 2. sz. homokbányában középbronzkori sírokat találtak. Az utóbbi lelőhelyen koravaskori és jазig sírok is előkerültek. A budaháti táblán koravaskori edényeket találtak. A múlt században bronz eszközökből és ékszerekből álló nagy kincs egy része jutott a Nemzeti Múzeumba. Több szarmatakori leletet is gyűjtöttek. A falu nevét 1261-ben említi először írásos forrás Obon alakban, amikor IV. Béla király megerősíti az egri püspökséget az egri völgy falvainak, köztük Füzesabonynak a szent királyok óta élvezett birtokában. A falu a legújabb időkig az egri püspökség, illetve érsekség birtoka maradt. 1552-ben, Eger ostroma idején a törökök elpusztították, de rövidesen benépesült. 1558-ban 10, 1588-ban 13 azon telkek száma, melyeknek lakóit a törökök elhurcolták, házaikat felégették, míg a lakott telkek száma 3—5. 1577-ben már a török hódoltságához tartozik. Eger eleste után egy időre világiak foglalják le jövedelmeit, de 1627-ben újból az egri püspök adja ki a szabadságlevelet, s 1631 után Pyber püspök saját kezelésébe veszi. Az Eger-patak vizén épült malmot hét év óta Szelim aga bírja, utána skarlát szőnyeg az adó. 1683-ban a falu lakói valamennyien — 16 telkek népe — katolikusok, fedett templomuk van. Eger hosszantartó blokádja során, 1686—87-ben teljesen

elnéptelenedett: „amikor a török Egerben lakott, Abony nevű helység a hadakozások miatt Becs alatt törököknek megverése után három esztendővel elpusztult”. Lakói közül egyesek Liszkára, mások Hosszúrétre menekültek. 1690—1700 között 6 jobbágygyal tengődik. Telekesy István püspök-földesúr 1700. március 20-án kiadott újjátelepítő okiratában azt írja, hogy a füzesabonyi pusztát katonákkal, hajdúkkal, más szabadosokkal és néhány jobbágygyal szállatta meg. Minden különlakó gazda egy esztendőn belül házat építeni tartozik. 1716-ban az új püspök, Erdődy újabb, könnyebb szerződést adott nekik, mert a Rákóczi-szabadságharc idején itteni jobbágyai elszegényedtek, a „mirigydöghalál” által elfogytak, s míg korábban 40—50 ekésjobbágy volt a faluban, most 15 is nehezen akad. A hozzátartozó Szikszó és Kisbuda nevű puszták egykor népes falvak voltak, ezeknek neve is 1261-ben fordul elő először a püspöki birtokok felsorolásában Buda, ill. Dezmasykszou névalakban. Szikszó Mohács előtt is a környékbeli püspöki birtokok központja volt, határában a földesúr már ekkor kiterjedt majorüzemet működtetett. 1493-ban 8 béres, udvarbíró, majorház van Szikszón. 1552-ben elpusztult, 1564 körül kezdett újjáépülni. Ez is, Kisbuda is a XVI—XVII. században, 1678-ban is népes falvak, de az 1687. évi harcok során mindkettő elnéptelenedett. Erdődy püspök ugyan 1717-ben megkísérelte Pusztaszikszó benépesítését, de sikertelenül, így a XVIII. században és később is majorhely maradt. Lélekszám: 1786-ban 1552, 1860-ban 3033. Községi pecsét 1744-ből: élével lefelé fekvő ekevas, felette fűszál és a nap, sugarakkal, körirat: Füzes Abany 1744.

forrás: Heves Megye Műemlékei

FÜZESABONY - PUSZTASZIKSZÓ

BEMUTATÁSA (volt érseki major)

A füzesabonyi községi előjáróság 1864. május 23-án tett jelentése szerint a „Fácányos berek . . . felső végén egy nyári szép mulató kastélya van az egri érseknek csinos díszkert közepette, ezen laktól egy szép legelőn keresztül mintegy fertályórányi séta távolságra van az egri érseki majorság s ezen majorság és kastély között egy Szent Vendel tiszteletére épített kápolna, hagyományokból tudjuk, hogy itt egykor még IV. Béla király idejében falu volt és nevezetett Szikszónak, vannak is némi jelei.” A szikszópusztai épületekről 1799-ben a következő összeírás készült: „Uradalmi épületek: majorház, magtár, pince, kápolna tornyocskával, egy haranggal, kocsmá. Fácános. Méhészet. Tehenészet 30 tehénnek, pálinkafőző.” A fenti épületekből áll részben a gazdatiszti lakás, melynek terve a „Delineatio domus provizoralis Füzesabonyiensis” nevet viseli és 1820-ból származik. A ceruzarajz „U” alakú, belső tornácos, egyszerű épületet mutat. Történetére vonatkozólag tudjuk, hogy Miller János egri kőfaragó a füzesabonyi tisztiházhoz 1775-ben végez bizonyos munkákat. Fennmaradt Kraft Ferenc aláírással a pusztaszikszói juhászlak terve 1868-ból. A pusztaszikszói majorház közelebről meg nem nevezett építésénél 1756-ban Hoffner János lakatosmester dolgozik. A majorháznál és a granáriumnál rájárat, rostélyokat készítt. A régi garádicsához pedig kulcsot. Zwenger József egri kőműves 1768-ban dolgozik a pusztaszikszói majorház építésénél, ahol 100 forintot kap. A pusztaszikszói Lógó-kocsmá Barkóczy fogadóépítése során emeltetett 1752-ben, Pichler György egri kőművesmester vállalkozásában, akinek pallérja Moland Antal 3-4 kőművessel. Ugyancsak Pichler építi ekkor a keresztespüspöki püspöki vendégfogadót és kocsmát is.

Történelmi pillanatkép Füzesabony múltjából

Az első katonai felmérés (1783-1785) feljegyzései

1. Dormánd $\frac{1}{2}$, Pusztafelsőtelek $2\frac{1}{2}$, Kál 3, Kápolna $3\frac{1}{2}$, Kőrös csárda $1\frac{1}{2}$, Pusztaszikszó $\frac{3}{4}$, Maklár $1\frac{3}{4}$, Szihalom $1\frac{1}{2}$, Sósrévi csárda $\frac{1}{2}$, Mezőtárkány $1\frac{1}{4}$ órányira van.
2. A templom, a plébánia, a megyeháza és a csárda kőből épült.
3. A Laskó patak 6-8 láb mély, meredek partok között folyik. Szélessége 10-15 lépés, medre itt nagyrészt homokos. Alacsony vízállás esetén a falu alatt több helyen hidak nélkül is át lehet rajta menni. A faluhoz közel folyó Eger víz vagy Eger patak a falu fölött mocsaras tavat alakít ki és ölnyi magas partok között folyik. 8-10 lépés széles, medre mocsaras, vize éppúgy, mint a fent nevezett pataké, ember és állat számára iható.
4. – (Nincsenek erdei)
5. A réten esős időben itt-ott pocsolyák állnak.
6. A réteken átvezető utak, a vizenyős talaj miatt, esős időben különösen Dormánd felé nagyon nehezen járhatók, de a szántókon át alkalmasak.
7. Síkságon fekszik, de a Laskó patakon innen lévő kis dombról uralható.

(Csiffáry Gergely–B. Huszár Éva: Heves megye II. József kori katonai leírása 1783-1785. Eger, 1999.122.o.)

Füzesabony 1864-ben, Pesty Frigyes helynévtára alapján

Füzes Abany községe fekszik Heves megye szélén, szomszédos Szihalom helységgel, mely Borsod megyében fekszik, itten Heves megyét Borsodtól az úgynevezett Rima folyó vize választja el, mely folyó többször ki van száradva, de midőn megárad, temérdek rontásokat tesz, legközelebb 1846-ik évben elszakította a rajta lévő nagy kőhidat, mely a két megye közös költségén csináltatott meg, s most ezen a hídon megyen keresztül a pest-kassai közlekedési út, a töltés, mely a hídig vezet, Heves megyéhez tartozott és tartozik, de jelenben az állam gondoskodik jó karbantartásáról. A hídon innét vannak Szihalom községének is földjei, az egri főkáptalan nagy kiterjedésű rétjei, ezen rét mellett van egy tanya, az egri főkáptalan tulajdona. Ezen helység egy dombról koszperiumnak nevezetik, de ezen nevezet csak a hagyományból ösmeretes. Füzes Abany és a Rima folyó között folyik el az Eger vize (patak), melynek eredeti megnevezése a maga helyén lesz leírandó, ezen vízen van egy malom, molnári lakkal építve, őrlő, pítelő és a kásacsínáló kövekkel hét köre csinálva, szemközt egy vendéglő, kővel kerítve, nagy állással ellátva, tartozik az egri káptalan javaihoz.

Füzes Abany tartozik a Pesti kerülethez, az úgynevezett Tarna járásban van, határos Szihalom, Mező-Tárkány, Dormánd, Erdő-Telek, Kaal, Kerecsend községek és Maklár mezőváros határával. Népeisége az 1863. évi összeírás szerint 3004-re megy. Füzes Abany a Mária Terézia urbárium szerint bír 117 úrbéri telket, a tagosítás 1858-ban történt meg.

Füzes Abony már 1300 előtt is megvolt, mert papi séma szerint, amidőn a lelkészeknek birtokukból kellett adózni, íratott Obyon falu, mely már akkor is az egri püspökség javaihoz tartozott, most íratik Füzes Abanyinak, hogy

megkülönböztessék a Pest megyei Szolnokkal határos Szolnok-Abanytól. Ezen nevet: füzes onnét vette, mert régente a község keleti oldalán igen posványos, nádas hely és fűzfa termőhely volt, hogy honnan népesítették, nem tudatik.

A nép mind római katolikus és mind magyar, kivéve 46 zsidót, kik csak az 1850. évben csúsztak be a községbe, addig Füzes Abanyban nem volt szabad zsidónak lakni.

Füzes Abany községet két folyóvíz veszi körül, felülről az Eger vize, melyen a községben egy malom molnárlakkal 8 kőre van építve, ezen folyó azért neveztetik Eger vizének, mert az egri melegvítől veszi eredetét, és azon hatása is van, hogy Füzes Abany Egerhez 2 mérföld, mégis közönséges hideg téli időben jegelés nélkül örölhet a molnár. A másik, mely szinte a községhez közel, alsó oldalán folyik, neveztetik Laskó folyónak. Ez Egren felül, Bakta községnél veszi eredetét, és míg Poroszlónál a Tiszába nem szakad, mindenütt a községek alatt folyik el, igen sok forrásai lévén ritkán fagy be, ha megárad, igen mérges, 1848. évben három nagy kőhidat tört össze, nevét honnét nyerte, nem tudni.

A községhez közel van két berek, az egyik az Eger vizénél mocsáros hely, körül van véve kaszálókkal, puha topolya és nyárfákat ad, neve Kis Buda. A másik fácányos bereknek neveztetik, ezen folyik keresztül a Laskó vize, leginkább mocsárfákat ad, ezelőtt híres fácányos berek volt, de jelenlegi ura, az egri érsek őexcellenciája, a fácánytenyésztést benne megszüntette, s a berek jelenleg csak egy csősz őrizete alatt áll, nyílásai pedig kaszálónak használtatik. Ezen fácányosnak első végén egy nyári szép mulató kastélya van az egri érsek őméltóságának, csinos díszkert közepén. Ezen laktól egy szép legelőn keresztül, mintegy fertályórnyi séta távolságra van az egri érseki majorság, s ezen majorság és kastély között Szent Vendel tiszteletére épített kápolna.

A hagyományból tudjuk, hogy itt még IV. Béla király idején falu volt és neveztetett Szikszónak, vannak is némi jelei, mert midőn a nagy kolera idejében ezen kis templom mellé temetettek holttestek, sok csontváz, valamint vas és ilyenek ásattak ki, elpusztulása óta Pusztá Szikszónak neveztetik, és onnét hívják a majort is pusztaszikszai majorságnak, itt az uradalomnak szép gazdászata van, szép tisztikak, nagyszerű melléképületekkel és magtárral.

Határa Füzes Abany helységének közönséges minőségű sík föld, több helyeken fertős, legnevezetesebb ezek közül az úgynevezett Görbefertő, amely alakjáról nyerte nevét, mely emberemlékezet óta csak 1863. évben volt kiszáradva. A másik nevezeteseb Rakottýásnak, mivel körül sok rakottýabokor van, vannak még ezeken kívül több kisebb nagyobb fertőjei, melyek különös elnevezésekkel nem bírnak.

A község határában van három csordakút, az egyik neveztetik Egri kútnak, és pedig azért, mert még az urbárium előtt ezen kút melletti földeket az egri kapások haszonbérlették, ők ásták itt e helyen az első kutat, s azért máig is az ott lévő kút Egri kútnak neveztetik, a másik a Berényi kút, ez nevét onnét vette, minthogy ezelőtt a Berényből Egerbe vezető út erre volt, s a berényiek e helyen szoktak többnyire tanyázni. A harmadik Guba kút nevet visel, közel a községhez, nevét hogy honnan kapta, nem tudatik.

Megjegyzendő, hogy Füzes Abony község határát Dormánd és Erdő-Telektől a Csörsz árok választja, mely Csány helységénél szakad meg. A hagyományból tudni, hogy e roppant kiterjedésű árkot bizonyos Csörsz király ásatta, össze akarván szakítani a Tiszát a Dunával, mely azonban nem sikerült, de hogy mily nagy lehetett az árok egykor, mutatja, hogy annyi évek óta is még mindenütt megvan, sőt néhol a partja, ahol még el nem szántották, 4-5 öl magasságú is megvan.

Az egész határ 12 dűlőre van osztva ú[gy]m[int]:

1. Sovány dűlő, nevét soványságától nyerte.
2. A Csörszárki dűlő, mivel a Csörsz árkára jár véggel.
3. A Rakottyás dűlő, a fent említett fertőről neveztetik.
4. A Berényi kút dűlő, a benne lévő kútról.
5. A Berek dűlő, mivel a régi fácányos berekre jár véggel.
6. Görbe fertő dűllő, a benne lévő fertőről.
7. Bika fertő dűllő, egy kis fertőről, mely beleesik.
8. Nyarjas dűllő, elnevezése honnan ered, nem tudatik.
9. Egri kút dűllő, a kútról neveztetik.
10. Az 1-ső Rétföld dűllő.
11. Középső Rétföld dűllő.
12. Kisárok dűllő. Mind a tizenkét dűlő a Kaali határra vezet. Van ezen kívül még a községnek az úgynevezett Kistrét és Bözsi földje, mely mindkettő rét volt, de már nagy része fel van törve, az egész határ kiterjedése, az egri érsekség birtokát is belevéve, teszen 9377 katasztrális holdat és 1147 négyszögölet. Ebből a község kapott a 119 telek után 5850 holdat, de nem katasztrális holdban.

Kelt Füzes Abanyon, május 23-án 1864.

Pap János jegyző

(Pesty Frigyes: Heves vármegye helynévtára. A Heves Megyei Levéltár forráskiadványai. 11. Eger, 2005. 88-92.o.)

ÖRÖKSÉGÜNK

Ebben a fejezetben bemutatjuk a település épített és természeti értékeit

Települések épített értékei (általános áttekintés)

Az épített örökség megóvása és fenntartása az emberiséggel egyidős.

A jelentősebb építmények vagy épített környezetek védelmét napjainkban is előírások, jogszabályok határozzák meg, ezáltal is elősegítve a jövő generációk részére történő épített kulturális értékek megismerését, megőrzését.

Az épített örökségvédelem fokozatai:

Nemzetközi védelem – világörökség szintjén meghatározott építmény, vagy környezet megőrzését, nyilvántartását szabályozza.

Országos védelem – műemlékvédelem, amely az országos szinten meghatározott építmény, vagy környezet megőrzését, nyilvántartását szabályozza.

Helyi védelem - helyi, önkormányzati szinten meghatározott építmény, vagy környezet megőrzését, nyilvántartását szabályozza.

„A helyi védelem célja egy adott településnek és környezetének, az ott megtalálható értékes építészeti, táji, valamint az épített környezettel összefüggő természeti jellegzetességeknek minél hitelesebb és teljesebb megőrzése.”

Településképileg meghatározó - helyi, önkormányzati szinten, településképi szempontjából meghatározó építmény vagy környezet nyilvántartása az arculati kézikönyvben, melyek később helyi védelem alá is kerülhetnek.

A fennmaradt és védelemre méltó épületek, épített környezetek, mind történeti, mind pedig művészettörténeti szempontból jelentős értéket képviselnek, ugyanakkor az adott közösség önmeghatározásának is fontos pillérei. Fenntartásuk és méltó hasznosításuk tehát gazdasági, kulturális, végső soron településpolitikai érdek.

Nemzeti emlékhely

A nemzeti emlékhelyek történelmünk legfontosabb helyszínei, az emlékezet egyszerre szimbolikus és valóságos terei. Bár gyakran fontos építészeti alkotások, nem elsősorban műemléki szempontok alapján számítanak jelentősnek, hanem kiemelkedő történelmi szerepük miatt.

Történelmi emlékhely

A történelmi emlékhelyek az emlékezet olyan fontos helyszínei, amelyek nemzeti, felekezeti, regionális vagy kisebbségi szempontból kiemelkedőnek minősülnek. Bár gyakran fontos építészeti alkotások, nem elsősorban műemléki szempontok alapján számítanak jelentősnek, hanem kiemelkedő történelmi szerepük miatt.

Füzesabony épített értékei

Római Katolikus Templom (Keresztelő Szent János) - műemlék

1720-ban régen épült templomát említik, amely Keresztelő Szt. János tiszteletére volt szentelve. 1732-ben csak romjai vannak ennek a régi templomnak, amely ekkor Égerszalókhhoz tartozik. Ugyanez évben a fenti irat „az egri püspök-földesúr által újonnan emelt templomról” ír.

Szabadonálló, keletelt barokk templom, klasszicista oldalhajókkal és újabban magasított toronnyal. Építette Giov. Battista Carlone 1731—35 között, bővítették 1815-ben.

Középtornyos homlokzatának középső — barokk-kori szakaszát négy falpillér tagolja. Közöttük jobbra-balra olasz sarkos (talpas-füles), bujtatott rácsú ablak fölött egy-egy könyöklőpárkányos, szalagkeretes ablak. Középen lábazatos keretű, egyenes záródású kapu. Sokszorosán tagolt szemöldökpárkányának képszékeiben vésett felirat. A szemöldökpárkány fölötti, lángnyelves vázákkal díszített, tört félkörös párkánnyal záródó oromzatban Erdődy püspök koronás sasok által tartott, kagylódíszes főpapi címere. Mindhárom kórusablak fölött eredetileg ívelt ékalakú szemöldökpárkányok sorakoztak. Fölöttük ereszcsgorgós, gazdagon tagolt teljes párkány. Két kicsiny íves lejtésű és empire kővázakkal díszített oromfalháromszög fogja közre a toronytest alsó szakaszát, amelynek visszanyesett sarkait pilaszterek határolják. Közöttük váll- és zárköves, kosárfélszögben Keresztelő Szt. János kőszobra. Kezében kovácsoltvas kereszt, fején kovácsoltvas aureola. Meg nem nevezett egri képfaragó készítette 1735-ben. Az 1944-ben elpusztult — jóval alacsonyabb — torony váll- és zárköves, félkörös záródású ablakai helyett ma körben négy törtíves harangablak, újonnan készült órákörös párkány és a régi gúlasisak helyett, a felmagasított torony új főpárkányán, nyolcéltű párnatagos, lanternás bádogsisak. A barokk-kori főhajó homlokfalának két oldalán empire vázákkal díszített, alacsony, ívelt vonalú félhomlokkal záródó sarokpilaszteres oldalhomlokzatok, egy-egy egyenes záródású szalagkeretes oldalajtóval. (1815.) A templom déli oldalán, az alacsonyabb oldalhajón mélyített falmezőkben négy könyöklőpárkányos, kőkeretes, félkör alakú ablak. A főhajó magas hosszfalán és az enyhén visszalépő három falsíkkal záródó szentélyen négy hasonló formájú, de kis méretű világítónyílás. A szentély mögött sekrestyeépítmény, szalagkeretes nyílásokkal. A hajó északi oldala azonos kialakítású. Körbefutó kőlabirint, az oldalhajókon derékszögben tört, a főhajón hornyolt profilú ereszpárkány. Nyeregtegyén új palahéj.

A templom előkertjében áll a füzesabonyi lourdes-i barlang kegyhely, mely a híres franciaországi búcsújáró hely mintájára épült 1974-ben Orsovay Ede kántortanító, helyi lakos kezdeményezésére. A hátsó templomkertben áll Nepomuki Szent János 1842-ből származó kőszobra, mely korábban a város centrumában, a főutcán volt elhelyezve.

Heves Megye Műemlékei részlet

Bocsi János tanulmány részlet

Vasútállomás épülete - műemlék

1893-ban épült eklektikus stílusban. Hossztengelyre fűzött két, földszintes nyeregtetős épületrésszel összekapcsolt, három szélesebb, egyemeletes, kontyolt, szintén nyeregtetős keresztszárny alkotja az épületet. A középső szárny fölött timpanon. A vasút felőli oldalon az épület teljes hosszában, öntöttvas oszlopokra támaszkodó előtető van. A középső szárnyban kétszintes légtérű pénztárcsarnok, vakolatarchitektúrával. Részben historizáló nyílászárókkal.

A Pfaff Ferenc tervei alapján felépült, eklektikus stílusú állomásépület a legszebb MÁV épületek közé tartozik az országban.

A vasúthálózat kiépülése jótékony hatása mellett negatív következményekkel is járt: megnehezítette a közlekedést az északi és déli településrész között: Ennek ellensúlyozására épült meg 1895-re – a várossá válás folyamatának részeként – a vasúti aluljáró, mely a balesetmentes közlekedést tette lehetővé. A vasút, kettévágva a települést, kettős intézményrendszert hozott létre, mely egyszerre kedvező és hátrányos hatású is.

Bocsi János tanulmány részlet

Szent Vendel kápolna a pusztaszikszói határban– műemlék

A pusztaszikszói kápolna romjait említik 1732-ben, amikor ez Egerszalókhöz tartozott. Az 1810. évi canonica visitatio szerint a pusztaszikszói kápolnát Barkóczy Ferenc építtette Szt. Vendel tiszteletére. 1760 májusában a püspökség Hagerer András egri bádogsmesterrel szerződést köt az újonnan épített pusztaszikszói kápolna tornyocskájának befedésére. Ugyancsak az 1810. évi canonica visitatióból tudjuk, hogy a kápolnát 1806-ban restauráltatták a hívek. Erre az építkezésre vonatkozik Zwenger József egri kőművesmester három tervvariánsa. Az egyik nagyrészt megtartja a barokk-kori kápolna alakját. A másik Zwenger-féle terv kevésbé veszi figyelembe az előző épületet, homlokzata már szigorú klasszikus formanyelvű. A harmadik Zwenger-féle terv két átmetszetet, egy alaprajzot és a homlokzatot kétféle változatban mutatja be. Ez valóságos templom már, 420 lélekre tervezték. Homlokzatának egyik variánsa íves barokk, a másik variáns háromszögű klasszicista oromzatot mutat. A XIX. század folyamán a kápolna leégett és 1844-ben Dudás József egri kőművesmester helyreállítja. _ A reparáció összesen 80 forintba kerül. Szabadon álló, oromzatos, XVIII. századi épület Szikszó major és Füzesabony között.

Homlokzatán két magas faltükrő között, enyhe rizalitban, tört félköríves zárású ajtó; fölötte bojtdíszes kötényű, könyöklőpár -kányos lapított szegmentíves kórusablak; efölött gazdag tagolású, ereszcsergós főpárkány. Ennek félkörösen fölüvelő fölkéjében, szép rokokó kő cartouche-ban az Erdődy-címer, fölötte vasbádogból kovácsolt kalap. A homlokzat orommezéjében ovális szellőző, a gerincen zsindelyborítású huszártornyocska. Jobbról faltükrős falmezők, könyöklőpárkányos, szemöldökíves ablak és sekrestyeépítmény. Visszalépő szentélye kosáríves. A bal oldalhomlokzat a jobb oldaléhoz hasonló.

**volt Püspöki Malom– elbontva a 2010-es években
- (helyi védelemből kivonva)**

A füzesabonyi püspöki malom terve 1808-ból fennmaradt. A terv, amely a régi, XVIII. századi malom kiépítését mutatja. A terv egyenletes, négyhelyiséges építményt mutat

A községen kívül, annak keleti szélén, a patak partján épült vízimalom.

Homlokzatán egyenes szárú kapu, a zúgó felőli hátsó homlokzatán négy négyzetes, szalagkeretes ablak, alatta a hajdani négy vízikerék tengelylyukai. Oromzatos, mélyen lekontyolt oldalhomlokzatában oldalt gerendakávás ajtó, fönt két szellőzőlyuk között padlásbejáró. Mélyen lehúzott, mindkét végén lekontyolt nyeregtetején hódfarkas cserép héjazat. A malomárok túloldalán a kendertiloló lapátkereke még megmaradt. Belsejében még néhány faragott gerenda; szerkezete hiányzik.

926. Füzesabony. Vízimalom. Építette Zwenger József
1808-ban

Archív kép (forrás: Heves Megye Múemlékei)

Tornyos iskola Szihalmi út 34. - (helyi védelem)

1924-ben épült a telek osztásokkal egyidejűleg. Iskola és szolgálati lakás volt eredetileg. Jelenleg a katolikus gyülekezet összejövételeit szolgálja.

„Múzeum” épülete, Mátyás király u. 27. - (helyi védelem)

Lakóház, Templom u. 16. - (állaga miatt helyi védelemből kivont)

volt Tisztartói lak, Zrínyi u. - (településképileg meghatározó)

Magtár, Pusztaszikszó - (településképileg meghatározó)

Épült a XVIII. század végén. Szabadonálló, emeletes, későbarokk gazdasági épület. Rusztikázott sarkokkal, oromfalai kontyoltak, tetőzetén két sorban szellőző nyílások. Ritmusa: a + a + B + a + a. Terméspala héj.

Víztorony, Kerecsendi u. - (településképileg meghatározó)

Gazdasági épület, Pusztaszikszó - (településképileg meghatározó)

Épült a XVIII. század végén, a püspöki uradalom költségén. Szabadonálló, földszintes, későbarokk gazdasági épület. Középen előrelépő kontyolt oromzatán, két szegmentíves ablak között, nagy kosáríves, kőkeretes kapu. Fölötte vörös márványtábla: „ÁTALAKÍTTATOTT 1933”. Kétoldalt álló ovál ablakok. Jobbról-balról hasonló ablak és 1 — 1 nagy színejtó. Az épület reciprok alaprajzú hátsó homlokzata azonos. Ritmusa: A + A + A + b + C + d + A + c. Új palatető.

Tisztartói lak, Pusztaszikszó- (településképileg meghatározó)

Épült a XVIII. század végén. A major bejáratánál, az út vonalára épített földszintes, későbarokk építmény. Egyszerű öttengelyes épület, középfolyosója szegmentboltozattal, belül 1 — 1 csehboltozatos helyiség.

Kolumbán kastély, Hunyadi János u. - (településképileg meghatározó)

Az 1920-as években építtette egy erdélyi család. Földszintes, manzárdtetős, tornyos épület. 1945 után államosították, üzemi épületként használták, belsejét átépítették. Külsőjében megőrizte eklektikus stílusát. A város egyik meghatározó épülete.

Református templom, Szihalmi út - (településképileg meghatározó)

**Körzeti Földhivatal épülete, Széchenyi u. 7.
- (településképileg meghatározó)**

Lakóház, Zrínyi u. 20. - (településképileg meghatározó)

Lakóház, Árpád u. 11. - (településképileg meghatározó)

Öregek Napközi Otthona, Zrínyi u. 21. - (településképileg meghatározó)

Művelődési ház a Rákóczi úton - (településképileg meghatározó)

Tornyos üzletház az Arany János úton - (településképileg meghatározó)

Posta épület a Rákóczi úton - (településképileg meghatározó)

**Széchenyi István Katolikus Általános Iskola
- (településképileg meghatározó)**

Teleki Blanka Általános Iskola - (településképileg meghatározó)

Pacsirta utca - (településképileg meghatározó utca)

Példaértékű tömbbelső feltárással épített sorház jellegű beépítés. Változatos, mégis egységes kisvárosias utcakép jött létre.

Meghatározó emlékhelyek:

A kisvárosi teresedések hangsúlyképző műalkotásai, környezetük karbantartása a településképből értéknövelő:

Nepomuki Szent János szobra a templomkertben
- (településképileg meghatározó)

A templom kertjében áll Nepomuki Szent János késő barokk szobra. 1842 körül készült, a Rákóczi útról helyezték át a templomkertbe. Füzesabony legrégebbi köztéri szobra.

Feszület Kossuth u. –Csillag u. – (településképileg meghatározó)

Feszület Mátyás király u. – (településképileg meghatározó)

Feszület a templomkertben – (településképileg meghatározó)

Szent Vendel szobor Kerecsendi út – (településképileg meghatározó)

1848-as emlékmű Szabadság u. - (településképileg meghatározó)

1956-os emlékmű a templomkertben - (településképileg meghatározó)

**I. világháborús emlékmű Rákóczi Ferenc út
- (településképileg meghatározó)**

Kisfaludi Strobl Zsigmond alkotása, állították 1927-ben. A megye első bronzból öntött katona szobra.

Első világháborús emlékmű a temetőben
- (településképileg meghatározó)

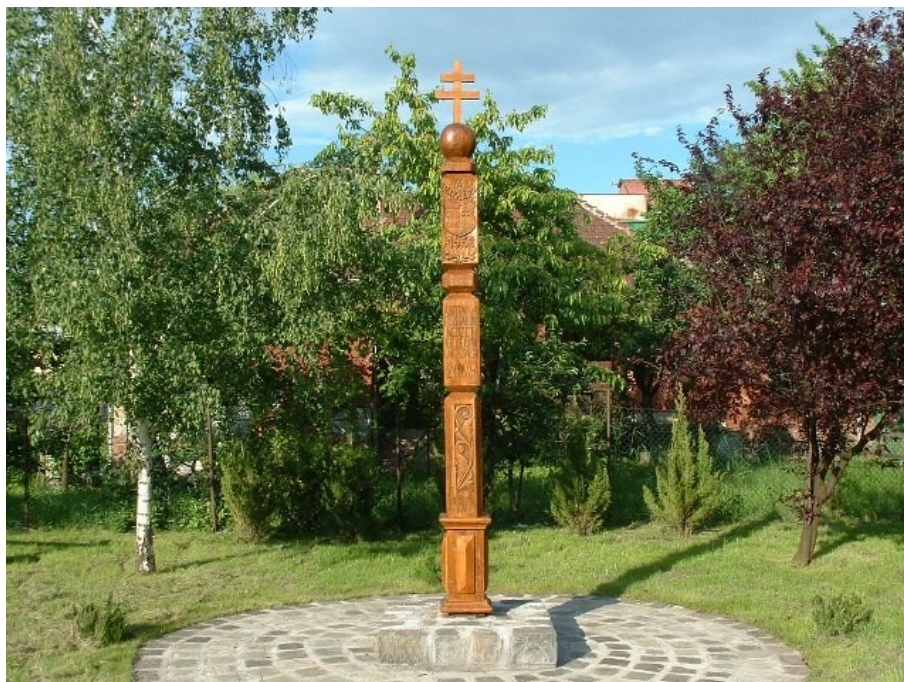

Milleniumi emlékmű Rákóczi Ferenc út - (településképileg meghatározó)

**1956-os emlékoszlop Ifjúság u.- Széchenyi u.
–(településképileg meghatározó)**

**A kommunista diktatúra áldozatainak emlékműve Pacsirta u.
- (településképileg meghatározó)**

1956-as emlékmű Szabadság u. - (településképileg meghatározó)

Trianon emlékmű Arany János u.- (településképileg meghatározó)

Barlangkápolna a templomkertben - (településképileg meghatározó)

Teresedés a Rákóczi úton- (településképileg meghatározó)

Emlékmű a templomkertben – (településképileg meghatározó)

Háborús emlékmű, Rákóczi Ferenc út – (településképileg meghatározó)

Építészeti részletek

Települések védett területei és természeti értékei (általános áttekintés)

Településünk védett területeit és természeti értékeit akkor ismerhetjük meg a legjobban, ha tisztában vagyunk ezen területek védelmét meghatározó szabályokkal és a besorolások lényeges szempontjaival. Mi is a természetvédelem feladata? Az 1997-ben életbe lépett természetvédelmi törvény bevezette a természeti értékek és területek általános védelmét, mely kiterjed a tájra, a vadon élő élővilágra, a természeti területekre, az élőhelyekre és a földtani természeti értékekre. Az ember által nem bolygatott területen még lehet passzív természetvédelmet folytatni, de területeink döntő részén már szükséges a cselekvő aktív beavatkozás. A természetvédelem célja a tudományos és kulturális szempontból legjelentősebb természeti értékek természetes vagy ahhoz közeli állapotban való megőrzése, fenntartása és bemutatása révén azok közkinccsá tétele.

Fontos tudnunk, hogy a természet közvagyon, országhatárokon belül nemzeti kincs, ennek megőrzése gyarapítása minden generáció feladata. Ezen feladat ellátásához ismeretekre van szükség, oktatással, képzéssel, tudatformálás segítségével sokat tehetünk a természetvédelméért. Mire is kell figyelniünk? Rövid összefoglalásként földtani, növénytani, állattani értékeinkre és közérzetünk szempontjából kiemelten fontos tájképi értékekre. Épített környezetünk szépségét emelik kultúrtörténeti értékeink, melyek múltunk, történelmünk fontos alkotásai, elődeink, őseink megmaradt emlékezte.

Településünk természeti és kultúrtörténeti értékeinek felméréséhez, bemutatásához ad segítséget az alábbi rövid rendszerezés, mely a legfontosabb védett terület típusok listáját, illetve értelmezését tartalmazza:

Nemzeti park az ország jellegzetes természeti adottságaiban lényegesen meg nem változtatott, olyan nagy kiterjedésű területe, melynek elsődleges rendeltetése a különleges jelentőségű, természetes növény- és állattani, földtani, víztani, tájképi és kultúrtörténeti értékek védelme, a biológiai sokféleség és természeti rendszerek zavartalan működésének fenntartása, az oktatás, a tudományos kutatás és a felüdülés elősegítése.

Tájvédelmi körzet az ország jellegzetes természeti, tájképi adottságokban gazdag nagyobb általában összefüggő területe, tájrészlete, ahol az ember és természet kölcsönhatása esztétikai, kulturális és természeti szempontból jól megkülönböztethető jelleget alakított ki, és elsődleges rendeltetése a tájképi és természeti értékek megőrzése.

Természetvédelmi terület az ország jellegzetes és különleges természeti értékekben gazdag, kisebb összefüggő területe egy vagy több természeti érték illetve ezek összefüggő rendszerének védelme.

Természeti emlék valamely különlegesen jelentős egyedi természeti érték, képződmény és annak védelmét szolgáló terület.

Ökológiai folyosó az egyes védett természeti területek, valamint egyes védett természeti területek védőövezete, Natura 2000 területek, érzékeny természeti területek és a természeti területek között a biológiai kapcsolatokat biztosító, vagy ezt elősegítő területeket, területsávokat és területmozaikokat, és ezek láncolatát, valamint az ezeken található élőhelyeket jelentik.

Ökológiai hálózat egyes védett természeti területek, valamint egyes védett természeti területek ökológiai (zöld) folyosókkal biztosított biológiai kapcsolatainak egységes elnevezését jelenti.

Érzékeny természeti terület az olyan extenzív művelés alatt álló terület, amely a természetkímélő gazdálkodási módok megőrzését, fenntartását, ezáltal az élőhelyek védelmét, a biológiai sokféleség fennmaradását, a tájképi és kultúrtörténeti értékek megővését szolgálja.

Natura 2000 terület (európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű terület) külön jogszabályban meghatározott különleges madárvédelmi terület, különleges természetmegőrzési, valamint kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területnek kijelölt terület, illetve az európai unió által jóváhagyott különleges természetmegőrzési, valamint kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület.

Egyedi tájértéknek minősül az adott tájra jellemző természeti érték képződmény és az emberi tevékenységgel létrehozott tájalkotó elem, amelynek természeti, történelmi, kultúrtörténeti, tudományos vagy esztétikai szempontból a társadalom számára jelentősége van.

A településre vonatkozó természeti értékeket jelen fejezet térképmelléklete tartalmazza. A település természetvédelmével kapcsolatos kérdések a Bükk Nemzeti Park felügyelete alá tartoznak.

Füzesabony természeti értékei

Füzesabony területe már az őskorban is lakott volt.

Füzesabony a Hevesi-síkon az Eger és Laskó patakok között terül el. Az ártéri részeken ahol egykoron a Tisza és mellékvizei jártak, fűz-és nyár ligetekkel mozaikszerűen váltakozó mocsárvilág tenyészett.

Mára a Tisza szabályozását követően fokozódott a sztyeppesedés, a talajok szikesedése. Ehhez járult hozzá később a Laskó patak medrének szabályozása is.

A Füzesabony határában fekvő Denár a térség az egykori kékperjés kiszáradó mocsárrétjeinek kis elszigetelt maradványa.

Mára a terület felkerült az országosan védett lápok listájára. Vízhozama igen csekély, főleg azóta, hogy Egerszalókon víztárolót építettek.

A patakot kísérő magas kórósok egyik legkiemelkedőbb természetvédelmi értékét egy ritka lepkefaj, a törpeszender itteni előfordulása jelenti. Ritkaságánál fogva védett, több nemzetközi egyezmény is jegyzi (Berni egyezmény élőhely védelmi irányelv). A vörös könyvben pedig potenciálisan veszélyeztetett fajként szerepel.

Egyedi tájértékei közül kiemeltünk néhányat.

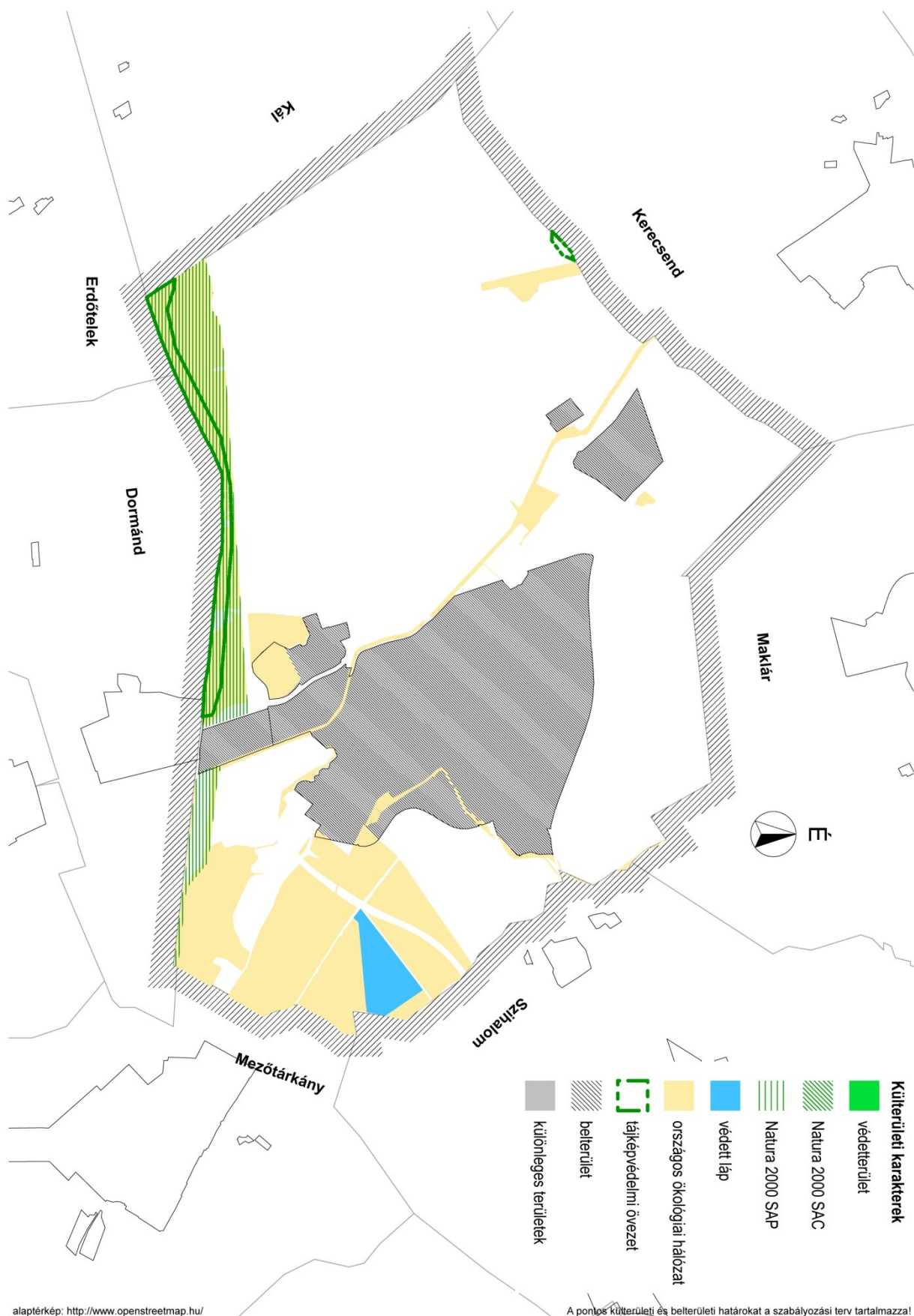
Emlékpark az Általános Iskola előtt. Kis parkos térszínen két emlékmű áll egymástól 30 m-re. A szovjet katonák emlékműve beton és márvány talpazaton álló 3,5 méter magas szürke márvány obeliszk, mely fém kerítéssel van körülvéve. Az I. és II. világháborús emlékmű 4 m magas, faragott kő talpazaton egy hős katona fém szobra áll.

Víztorony a Kerecsendi út végén a Féművek előtt. Téglából rakott víztorony. Templomkertben parkos környezetben számos emlékmű és szobor található, köztük egy faragott kő Szent János szobor 1842-ből, egy márványból készült Szent István emlékoszlop, melyet Füzesabony várossá válásának 20. évfordulójára állították 2009-ben, egy szintén faragott kőfeszület.

Füzesabony védett természeti értékeit a mellékelt térképen ábrázoltuk.

Füzesabony község településképi karaktereinek lehatárolása 2017

Füzesabony Város Településképi Arculatirányelve 2017

TELEPÜLÉS-KARAKTEREK

Ebben a fejezetben és az elkövetkezőkben a település építészeti karaktereivel foglalkozunk

Építészeti karakterek osztályozását sokféleképpen közelíthetjük meg. Az építés ideje, a kor amiben az épület megszületett mindig nyomot hagy a külső megjelenésén is, ezért olyan osztályzási rendszert választottunk, mely alapvetően az építési korszakok alapján határozza meg a karaktereket. A karakterek azonosításában nagy segítségünkre vannak a katonai felmérések I-III. katonai felmérés (1763-1887) valamint Magyarország Katonai Felmérése (1941), továbbá a 60-as évek légifelvételei.

Történeti I. karakterű településrész (1763-1920)

A török dúlás alatt az ország jelentős területe elnéptelenedett és falvak váltak pusztává a hódoltság területén, mely a mai Magyarország jelentős területeit érintette. A 150 éves török uralom után újra benépesülő falvak a 18. sz.-tól az első világháborúig megszakítatlan fejlődést mutatnak, mely a népi építészeti változatos formáit alakította ki. Sok településen még ma is azonosíthatóan létezik ez a karakter. Megőrzése közös érdekünk.

Történeti II. karakterű településrész (1920-1945)

A két világháború között a trianoni trauma után ismét megfigyelhető egy fellendülés, mely bizonyos településeket vidéken is megérintett. Még a „boldog békeidőkben ideális körülmények között alkotó építészek, Kós Károly és a „Fiatalok” köre olyan építészeti stílust teremtett, mely a 30-as években is termékeny talajra talált a vidéki építészeti környezetben.

Telepített I. karakterű településrész (1950-1960)

A két vesztes világháborút és az erőszakos államosítást követően a termelősövetkezetek fellendülő időszakában és a „háztáji” termeléssel kiegészítve a vidéki lakossága gazdasági erősödését jelzi a „kockaházak” tömeges elterjedése. Ez a népi építészettel való radikális szakítást is jelentette, ugyanakkor talán ez az utolsó korszak, amikor falvaink egységes utcaképpel rendelkeztek.

Telepített II. karakterű településrész (1990-)

Az 1990-es rendszerváltás után kialakuló gazdasági helyzet, valamint az építőipari anyagok egyre szélesedő választéka a vidék egységes építészeti arculatának teljes felbomlásához vezetett. Az új telekosztások jellemzően az oldalhatáron álló beépítést elhagyva szabadon álló formát részesítették előnyben. A motorizációval együtt a gépkocsi is, mint jelentős vagyontárgy helyet követelt magának az ingatlanon. A „nappali” helyiség megjelenésével és a tetőtérbeépítések elterjedésével léptékváltáson mennek keresztül házaink.

Mezőgazdasági birtokközpontok

A mezőgazdasági birtokközpont az 1990-es években felszámolt TSZ birtokközpontok újra hasznosulása, az ezzel kapcsolatos átépítés, napjainkban is folyamatban van, illetve új birtokközpontok kialakulása is megfigyelhető.

Ezeknél a külterületi természetben való építettségük okán az építésnél, átalakításnál, bővítésnél a kilátásvédelem, rálátásvédelem és tájvédelem szempontjait is javasoljuk figyelembe venni.

Üdülőházas karakterű településrész

A 80-as évekre már a lakosság jelentős része rendelkezett gépkocsival. A városi létből a vidék nyugalmaiba vágók körében közkedvelté vált a „vikendház”. A hétvégéken megelevenedő jellemzően külterületeken lévő épületek sajátos világot képeznek mind a mai napig.

Átalakuló településrész (kiegészítő karakterjellemző)

A fenti karakterek a legritkábban jelennek meg tisztán. Ott ahol a változás olyan mértékű, hogy az eredeti karakter nehezen felismerhető, esetleg csak az utcaszerkezet és a telekosztás őrzi azt ott az „átalakuló” településrész megnevezéssel jelöljük az eredeti karakter nevének megtartása mellett.

Településkép szempontjából veszélyeztetett településrész

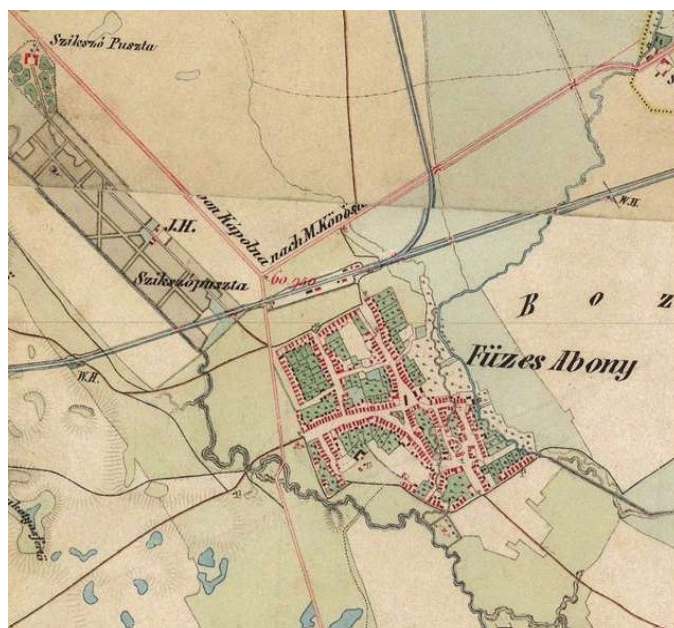
A településrész megváltozott gazdasági és szociális állapota kedvezőtlen folyamatokat indított el, mely napjainkra a településképből is jelentős károkat okozott. Ezen folyamatok okainak feltárása véleményünk szerint fontos, de nem a településképi arculati kézikönyv feladata. A térképen jelöljük az érintett településrészeket.

Füzesabony település karaktere

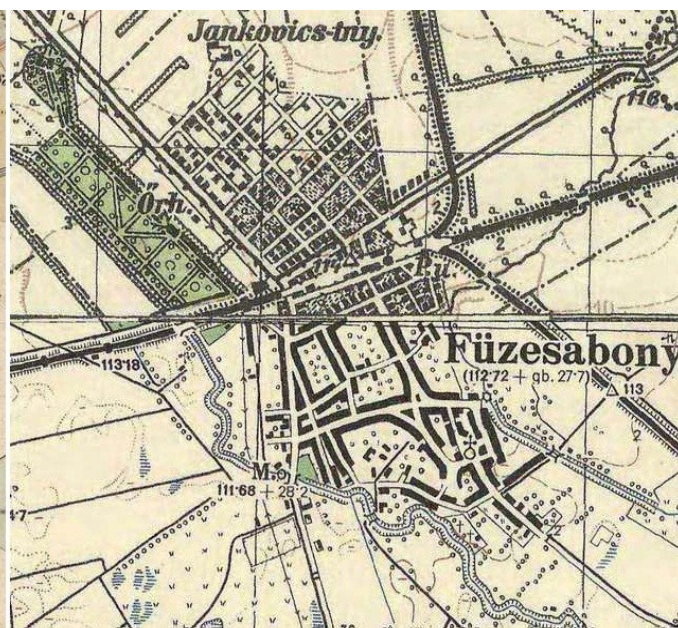
A településnek kettős magja van: egyik az Eger-patak nyugati partján, a templom környezetében, a másik a Laskó-patak keleti partján, a Szohodának nevezett falurészben, ahol a hagyomány szerint ugyancsak állt valaha templom. Az első katonai térképfelvételen már e két falurész összeépült, tehát kiépült a mai Kossuth utca (Kankó vég) és észak felé a Rákóczi utca (Felvég). Ez utóbbival párhuzamos Újsor a XIX. sz. első felében, a század végén a Széchenyi utca (Posta sor), a falu északnyugati szélén a Gelej 1905 körül keletkezett. A vasútvonaltól északra fekvő, szabályos utcás falurész, a Telep kialakulása 1906-ban kezdődik és még napjainkban is tart. A templom körül nagyjából táblatelkek figyelhetők meg, másutt a szalagtelek az általános. Ezek soros, többlakóházas elrendezése a múlt században még általános volt, de gyűjtésünk idején is találtunk rá példát. A település keleti szélén igen hosszú szalagtelkek vannak, melyeknek a patakon túlnyúló részén, a lakóháztól távol helyezik el az istállót. Ez a településszerkezet egyéb analógiák figyelembevételével korábbi, a XVIII. sz. közepénél régiebb kertességre vall, amelyet földesúri falurendezés szüntethetett meg (vö. Bakó F., Makiár. 311.1.). A múlt század végéig kerítést és kaput egyáltalán nem használtak, 1885—1890 között jött szokásba a tetején leföldelt „szalma garád”. Ebben az időben, amikor még nyomásban voltak a földek, a faluból kivezető utakon „agécáfából” készített „sertekapuk” voltak; s valószínű, hogy a Serke sor is innen nyerte nevét.

Az Eger és a Laskó patakok között, vasúti csomóponton fekvő, összetett típusú település, keresztutcás központtal és halmazos részletekkel, a déli széléhez közel emelkedő templommal.

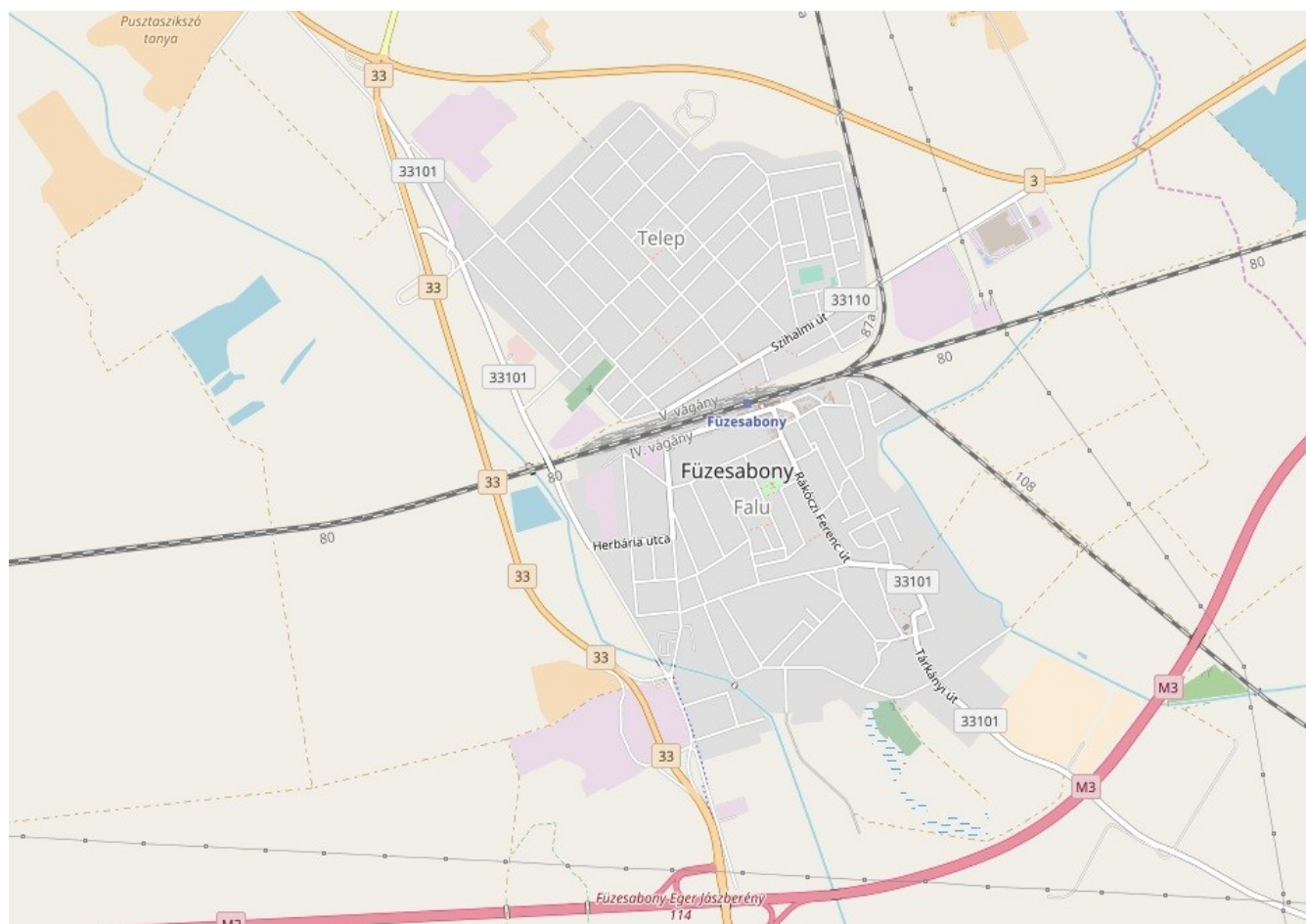

Második Katonai Felmérés (1806-1869)

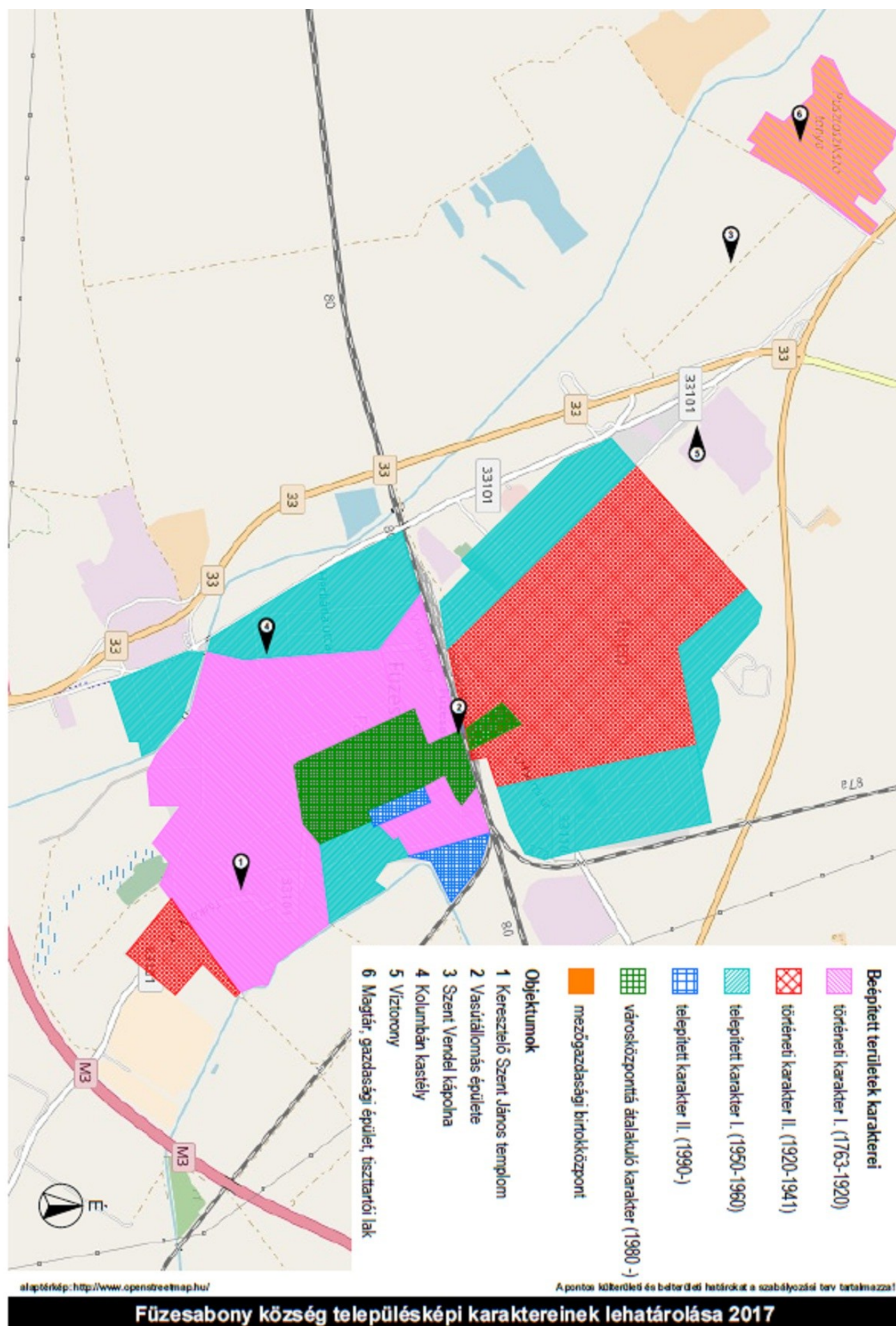

Magyarország Katonai Felmérése (1941)

Openstreetmap 2017

JÓ PÉLDÁK TÖRTÉNETI I. ÁTALAKULÓ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZHEZ

A lakóház. A település hagyományosan épített lakóházainak uralkodó típusa gyűjtésünk idején a szarufás-torokgerendás, füstlyukkal ellátott, kontyvetős, háromsejtű, szabadkéményes, boglyakemencés, mestergerendás, boldoganyás ház volt. Az ágasfás-szelemengerendás háztípusok a múlt század utolsó évtizedeiben tűntek el a használatból. Bár századunk folyamán mestergerendás ház már nem épült, gyűjtésünk még viszonylag sokat talált a községben. A mestergerendát több helyen a palóc boldoganyának megfelelő oszlop („boldogasszony fája”, „boldog fa”) támasztotta alá. A boldoganyának mindkét formáját használták a községben: az egyik hosszú, a ház földjén álló oszlop, a másik rövid, csak a kemence padkájáról induló oszlop volt. Ez utóbbinak egy igen szép, faragott, volutás fejezettel ellátott példányát írhattuk még le. A búbos kemence általános használata 1930 körül kezd megszűnni, amikor a szobabeli sütőkemence és a szabadkémény alatt levő konyha önálló formát ölt a telken a lakóházzal szembe épített nyári konyhákban. A falak építőanyaga már a XVIII. sz.-ban is változatos: találkozunk kő, vályog és sövény falazattal. Az utóbbit a hagyomány „gátfal”, „fonott gát”-ként említi, melynek utolsó előfordulása a XIX. sz. vége. A vályogfal mellett a XIX. sz. végéig a döngölt fal is szerepet kapott. Helyi tetőfedő anyag a nád és a zsúp, melyek közül az elsőt a századfordulón hagyták el, de 1960 körül még sok a zsúpfedeles ház, melyre a széttereztetett szalmát szalmakorccal vagy gyékény „kötéssel”, ill. újabban dróttal kötötték le. Zsindelyt és terméskőpalát csak az első világháborúig alkalmaztak, ritkán, az uradalom példájára.

Gazdasági épületek. Az istállónak mind a két formája használatos a községben: a lakóház végéhez ragasztott felvidéki típus és a különálló, tüzelős ól is. Ügy mondják: ez utóbbiból hajdan nagyon sok volt, és az ól közepére vályogfallal épített „tüzelő”-ben, mely nyáron tele volt szalmával, a gyerekek szoktak aludni. 1885—90 tájáról a pitvarból nyíló istállóra is emlékeznek. A múlt század végéig számos csűr volt a faluban, melyek alatt csépeltek, nyomtattak

Egyéb. A XIX. sz. végéig 4—5 közkút volt a faluban, melyek végig ki voltak kövezve. Egyes gazdáknak volt az udvaron földkútjuk, de 1905-ben elterjesztették a kutak bélelésére a „betongyűrű”-ket — és ezek véget vetettek a földkutak használatának. A múlt században még körtealakú, szalmával bélelt gabonásvermekről tudnak, melyeket a falu magasabban fekvő részein csoportokban ástak.

A felvétel ideje: 1958, 1959.

A történeti településrész eredeti arculatára mára leginkább csak az utcaszerkezet és az oldalhatáros beépítés emlékeztet.

Az épület történeti, tornácos hagyományokat mutat

Az ablakok ritmusa meghatározza az utcaképet.

Átalakuló, 40-es évekbeli jó arányokkal.

Átalakuló, 60-as évek oromzatos épület.

Átalakuló, új beépítés, ritmusos utcakép.

JÓ PÉLDÁK VÁROSKÖZPONTTÁ ÁTALAKULÓ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZHEZ

A Rákóczi Ferenc út a város „főutcája”, valamint a Rákóczi Ferenc út és Ifjúság út közötti terület történeti alapokon különösen jelentős változáson megy át. A vasúti fejlesztések, a vasútállomás építés következtében a település a vasút irányába fejlődött. 1989 –ben nyilvánították várossá. A várossá válás újabb lendületet adott a térségnek és a vasútállomás környezetében spontán módon városközpont kezdett kialakulni. Jelenleg még nagyon vegyes képet mutat, megtalálhatók az eredeti tornácos házak, a 60-as, 70-es években épült „kockaházak”, a 80-as, 90-es évek illetve napjaink többemeletes épületei is. Szintén vegyes a funkcionális hasznosítás is, családi házak, társasházak, áruházak, intézmények váltakoznak.

A Rákóczi utcában a kisvárosias jellegű beépítéseket javasolt támogatni, célszerű a hézagosan zárt sorú beépítés megteremtése, a földszinten javasolt előnyben részesíteni a közösségi, kereskedelmi, szolgáltató funkciókat. Az eddigi spontán városfejlődést javasolt tervezett módon is szabályozni.

Egyetértés u. – emeletes házak

Rákóczi u. - emeletes házak

Korszerű letisztult tömegű üzletház a Rákóczi úton.

Rákóczi u., polgári jellegű ház.

Egyetértés u. – emeletes házak

A Rákóczi úton a várossá válás folyamata ma is szembetűnő, az átépítés nyomon követhető, folyamatos.

JÓ PÉLDÁK TÖRTÉNETI II. ÁTALAKULÓ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZHEZ

A vasút és a Széchenyi István út közötti, valamint a Rákóczi Ferenc úttól keletre lévő terület az 1800-as évek végén épült ki.

A két világháború között az 1920-as években épült ki a vasúttól északra a „Telep” városrész a földreform során kiosztott házhelyeken. Tervezett településrész szabályos utcahálózattal, oldalhatáron álló, előkertes beépítéssel.

Az eredeti épületekből mindkét területen mára csak kevés maradt fenn, leginkább a 60-as 70-es években épült „kockaházak” találunk itt, de már megjelent a 80-as, 90-es évek illetve napjaink építésze is.

30-as évek, szép arányú polgári ház.

30-as évek, polgári ház, leromlott állapotban.

30-as évek, szép arányú polgári ház.

60-as évek jó arányú, oromzattal tagolt homlokzat.

JÓ PÉLDÁK TELEPÍTETT I. KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZHEZ

A "Telep" városrész a második világháború után tovább bővült, a Kerecsendi és a Maklári utcákon túli külső területei az 1970-es, 1980-as években épültek ki, szabályos utcahálózattal, oldalhatáron álló, előkertes beépítéssel. Leginkább a 60-as 70-es években épült „kockaházat” találunk itt, de már megjelent a 80-as, 90-es évek illetve napjaink építésze is, jellemzően földszintes az újabb házaknál földszint és tetőteres kialakítással. Hasonló módon terjeszkedett a „Falusi” rész is a Herbária utcától nyugatra és a Laskó-pataktól nyugatra eső utcákban.

A Laskó-patak nyugati oldala.

A 60-es évek, a „kockaházak” ritmusa harmonikus utcaképet ad.

A 70-es évek „kockaháza” .

JÓ PÉLDÁK TELEPÍTETT II. KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZHEZ

A Pacsirta utca a 80-as, 90-es években egységes koncepció szerint került beépítésre, zárt sorú, földszint és tetőteres beépítéssel, oromzatos kiugró épületrészekkel.

A sorházas beépítés oromzatos tagolása példás.

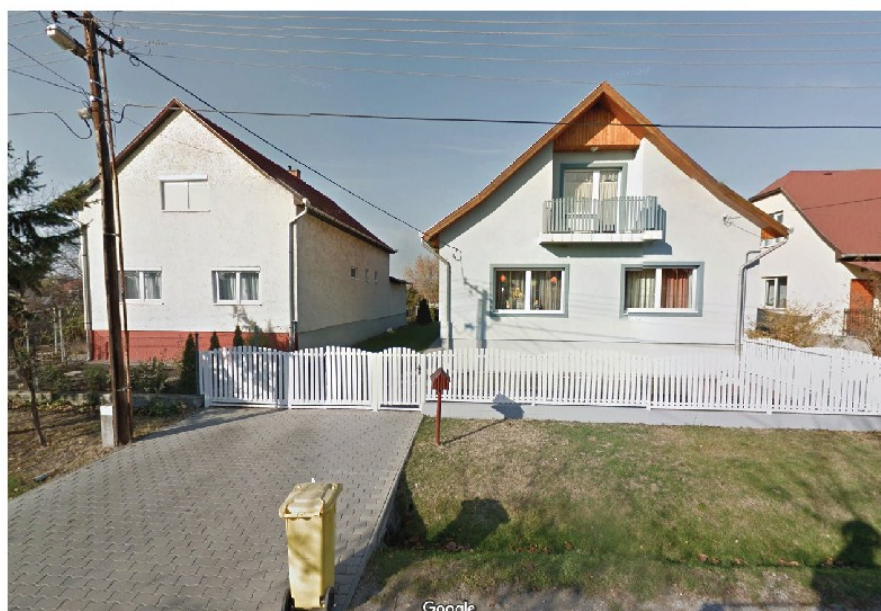
Jó arányú homlokzati tagolás.

Saroképület kiemelt tömeggel, az utca kereszteződésében hangsúlyt adó.

A Kertész utca folytatásában a Debreceni és a Bartók Béla utca szintén a 80-as, 90-es években került beépítésre, oldalhatáron álló, földszint és tetőteres beépítéssel.

MEZŐGAZDASÁGI BIRTOKKÖZPONT KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZ (PUSZTASZIKSZÓ)

Történelmi múlttal rendelkező birtokközpont, amelynek birtokviszonyai jelenleg átalakulóban vannak, elaprózódott. Javasoljuk arra törekedni, hogy a történelmileg kialakult jellemzően mezőgazdasági, tároló, feldolgozó hasznosítás ne változzon meg gyökeresen.

AJÁNLÁSOK, ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

Ebben a fejezetben ajánlásokat teszünk a karakterre jellemző építészeti formavilág alapján.

Az építészeti útmutató táblázatos formában ábrák segítségével mutatja be a karakterekre jellemző építészeti tulajdonságokat. Az ábrákhoz rövid szöveges leírást csatoltunk. Minden egyes karakter saját oszlopában jelezzük, hogy a karakterre összképe szempontjából javasolható-e az adott építészeti megoldás.

Az útmutató kizárólag ajánlásokat tartalmaz. Konkrét építészeti elképzelés esetén az illeszkedés szabályait megtartva el lehet térni tőle.

Jelmagyarázat:

Történeti I. karakter

Városközponttá átalakuló karakterű Történeti I.

Történeti II. karakter

Telepített I. karakter

Telepített II. karakter

Mezőgazdasági birtokközpont

Üdülőházas karakter

Településképileg ajánlott

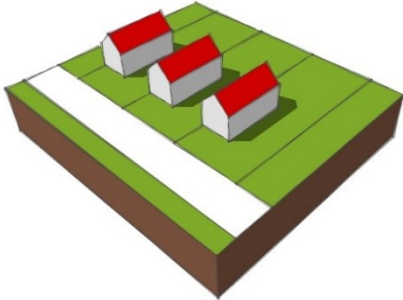
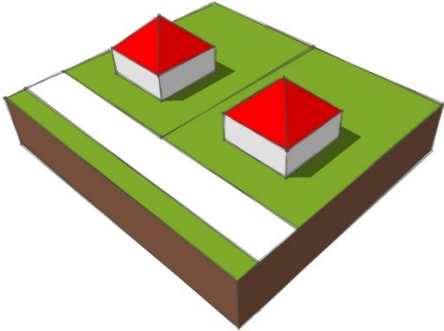
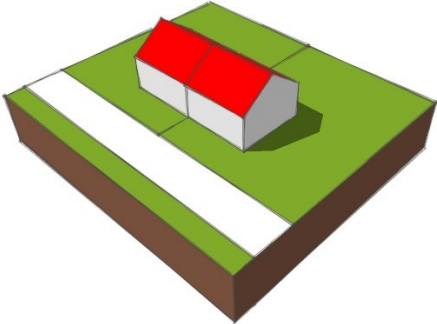
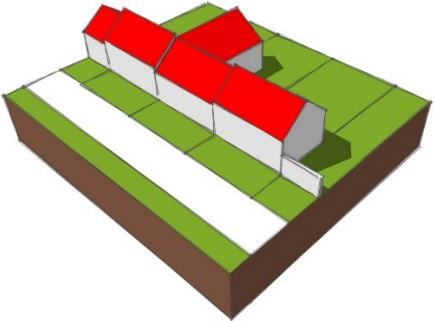
Településképileg nem javasolt

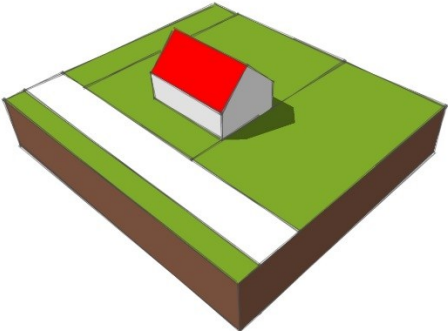
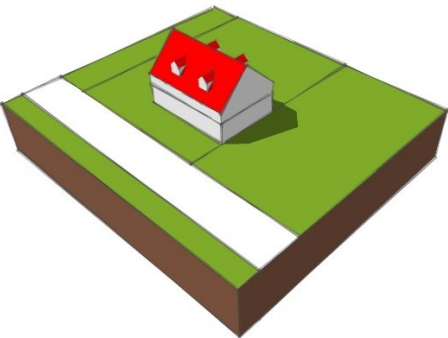
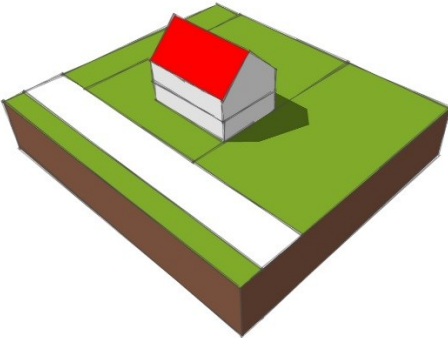
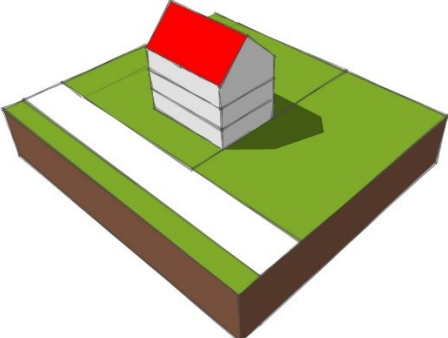
Településképileg elfogadható

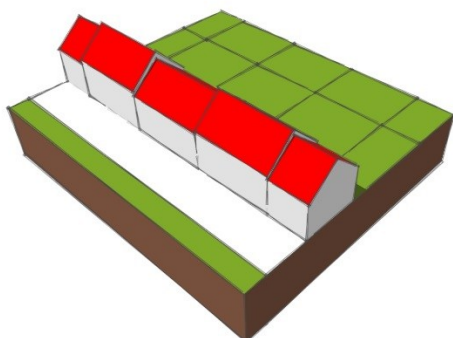
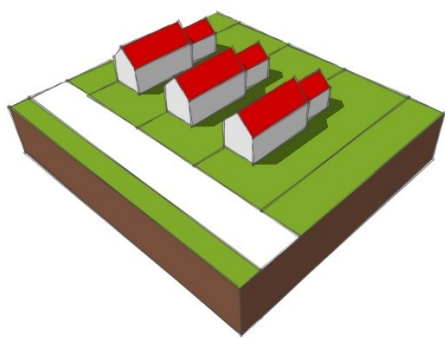
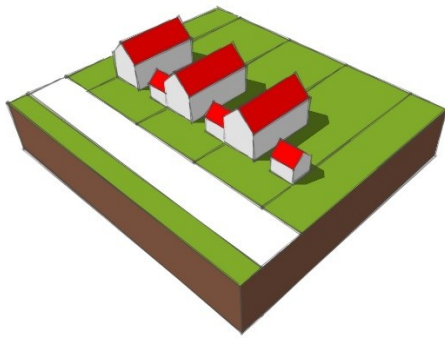
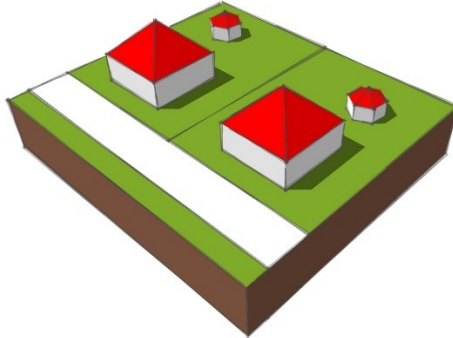
Nem releváns karakter

Beépítési mód		karakterek:					
							
	oldalhatáron álló beépítés	✓	✓	✓	✓	●	-
	szabadon álló beépítés	✗	✗	✗	✗	✓	-
	ikres beépítés	✗	✗	✗	✗	●	-
	zárt sorú beépítés	●	●	✗	✓	●	-

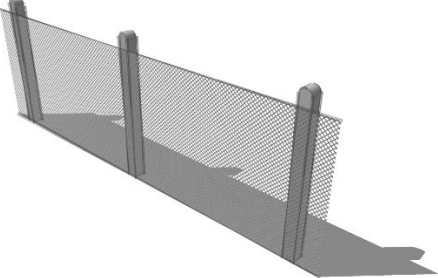
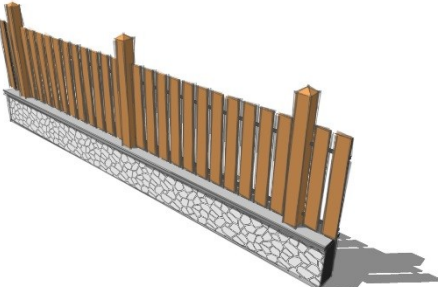

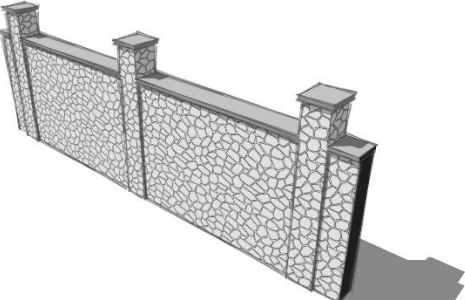

Szintszám		karakterek:					
							
	földszintes beépítés	✓	✓	✓	✓	✓	-
	földszint + tetőtér beépítés	✓	✓	✓	✓	✓	-
	egy emeletes beépítés	✗ Rákóczi utcában ✓	✗	✗	✗	●	-
	több emeletes beépítés	✗ Rákóczi utcában ✓	✗	✗	✗	✗	-

Mellék épületek, kerti építmények

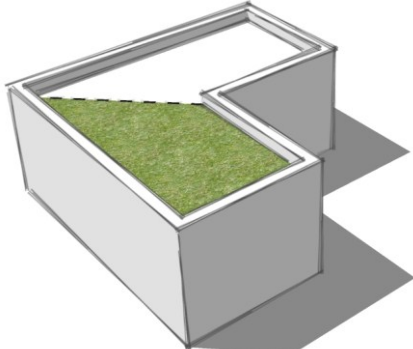
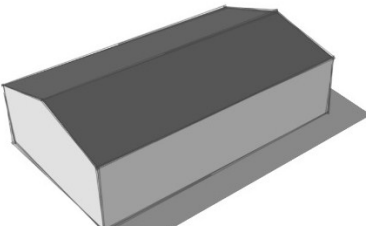
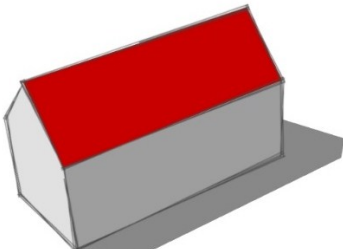
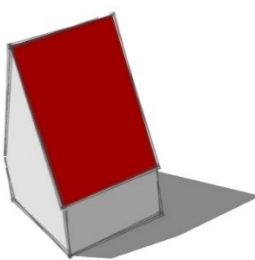
karakterek:							
	melléképület és kerti építmény nélkül	●	●	●	●	●	-
	főépülettel összeépítve	✓	✓	✓	✓	●	-
	utcafronton külön építményként	✗	●	●	✗	●	-
	külön építményként	●	●	●	●	●	-

Kerítés kialakítások						
karakterek:						
	drótkerítés	✗	✗	✗	✗	✓
	léckerítés	✓	●	●	✓	●
	áttört kerítés lábazattal	✓	✓	✓	✓	●
	tömör fal	●	✗	✗	✗	●

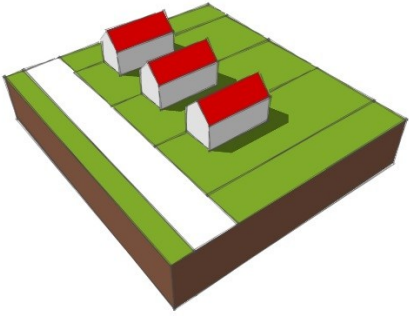
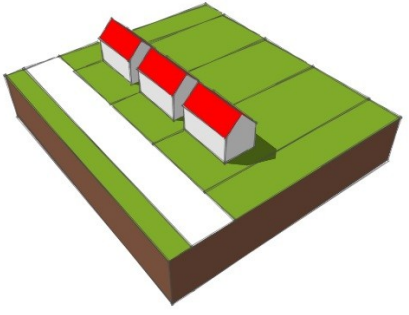
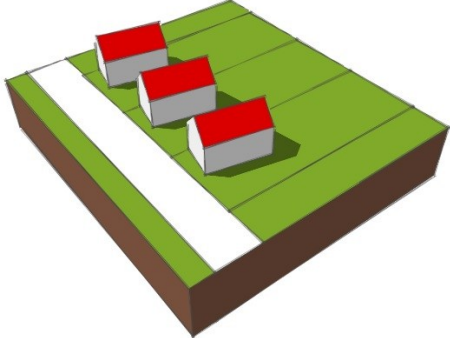
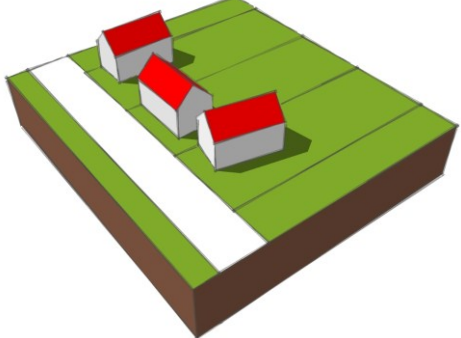
Tömegformálás							
karakterek:							
	egy traktusos tömeg	✓	●	●	●	✓	-
	két traktusos tömeg	✓	✓	✓	✓	●	-
	L alakú tömeg	✓	✓	✓	✓	●	-
	szabálytalan tömegkontúr	●	●	✗	●	●	-

Tetőhajlás

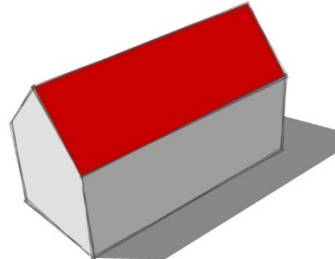
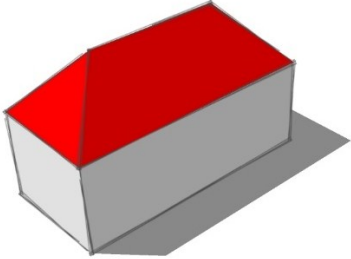
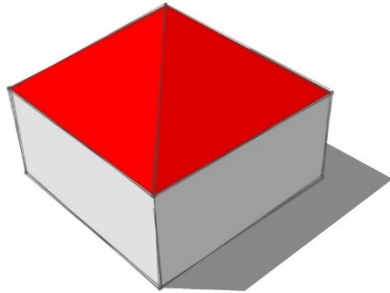
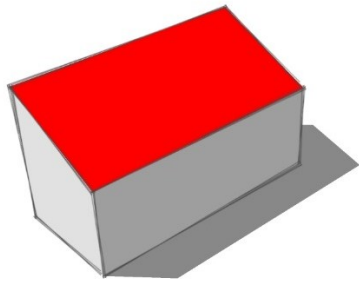
karakterek:							
	lapostető / zöldtető	✗	✗	✗	✗	●	-
	alacsonyhajlású tető	✗	✗	✗	✗	✓	-
	normálhajlású tető (35°-45°)	✓	✓	✓	✓	✓	-
	meredekhajlású tető	✗	✗	✗	✗	●	-

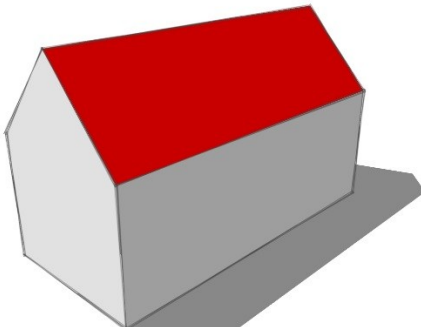
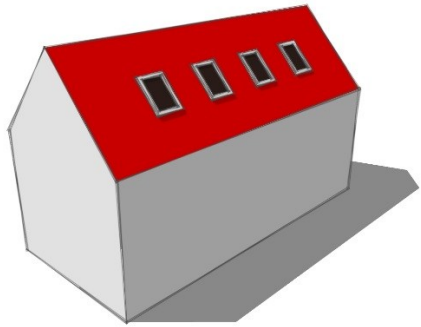

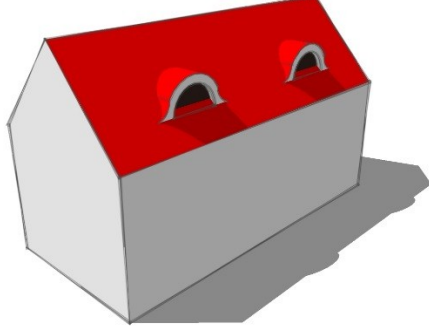
Tető gerinc irány

karakterek:							
	utcára merőleges gerinc	✓	●	●	●	●	-
	utcával párhuzamos gerinc	●	●	✓	✓	●	-
	utcával szöget bezáró gerinc	●	●	●	✗	●	-
	szabálytalan elrendezés	●	✗	✗	✗	●	-

Tetőformák

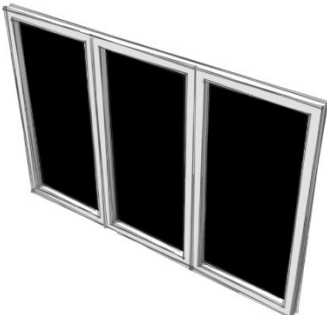
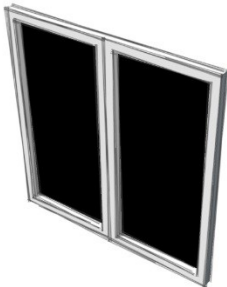

karakterek:							
	nyeregtető	●	●	●	✓	●	-
	kontyolt tető	✓	✓	✓	✓	●	-
	sátortető	●	✓	✓	●	●	-
	félnyeregtető	✗	✗	✗	✗	●	-

Tetőablakok

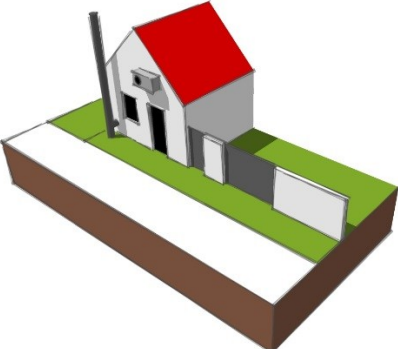
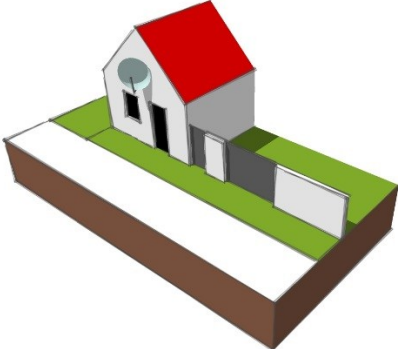
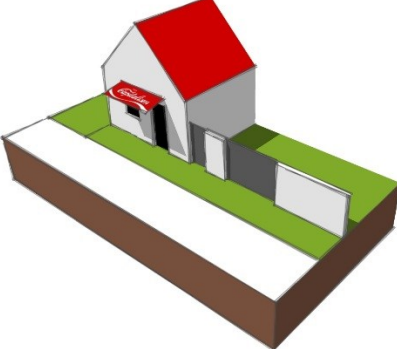
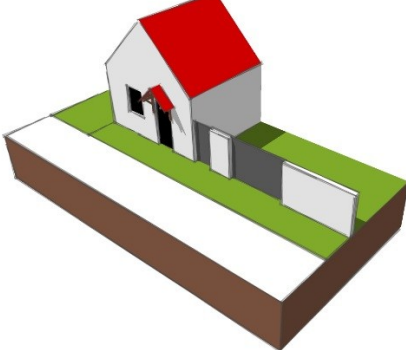
karakterek:							
	nincs tetőablak	✓	✓	✓	✓	●	-
	tetősíkablak	✓	✓	✓	✓	●	-
	állóablak	●	●	✗	✓	●	-
	ökör szem ablak	●	●	✗	●	●	-

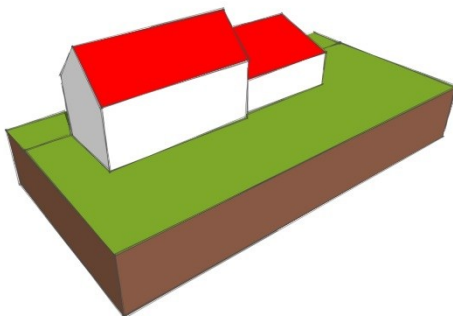
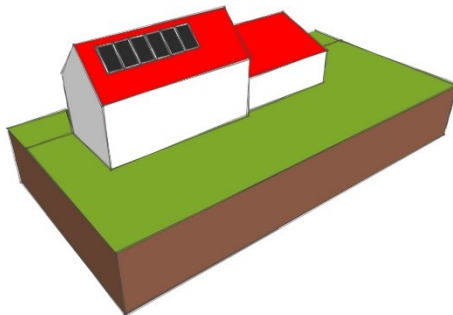
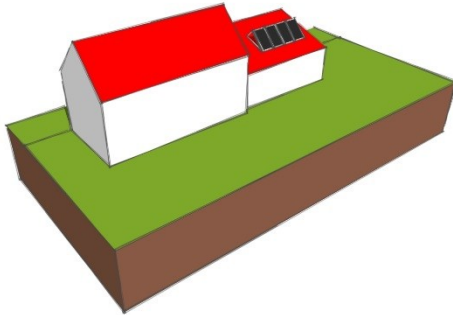
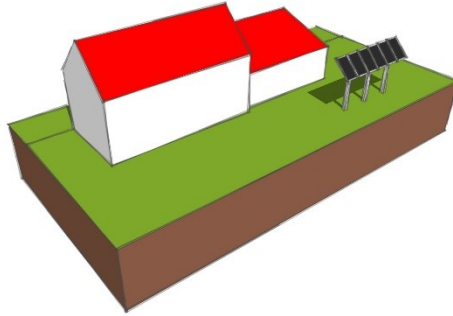

Ablakok

karakterek:							
	hagyományos osztású ablak	●	●	●	●	●	-
	három részre osztott ablak	●	●	●	●	●	-
	két részre osztott ablak	✓	✓	✓	✓	●	-
	osztás nélküli ablak	✓	●	●	✓	●	-

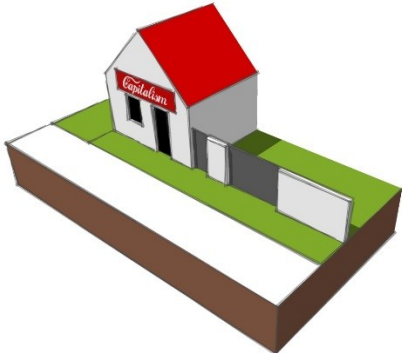
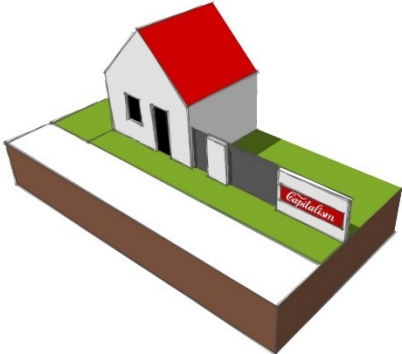
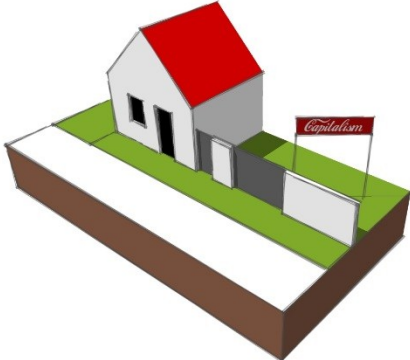
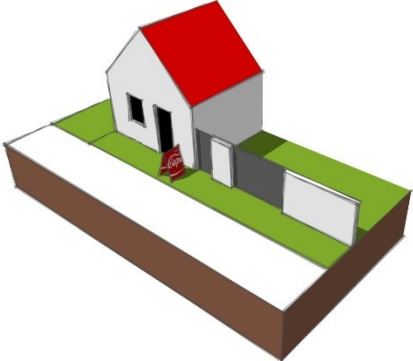
Utcai homlokzat

karakterek:							
	gépészeti berendezés utcai homlokzaton	✗	✗	✗	✗	●	-
	telekommunikációs eszköz utcai homlokzaton	✗	✗	✗	✗	●	-
	napellenző utcai homlokzaton	●	●	●	●	●	-
	előtető utcai homlokzaton	●	●	●	●	●	-

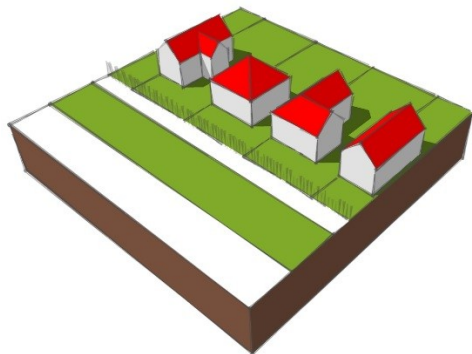
Napelem elhelyezés							
	karakterek:						
	nincs napelem	✓	✓	✓	✓	✓	-
	napelem főépületen (közvetlenül a tetőfedésre szerelve, egy foltban elhelyezve)	●	●	●	●	✓	-
	napelem melléképületen	✓	✓	✓	✓	✓	-
	napelem külön alépítményen	✗	✗	✗	✗	●	-

Hirdetés elhelyezés

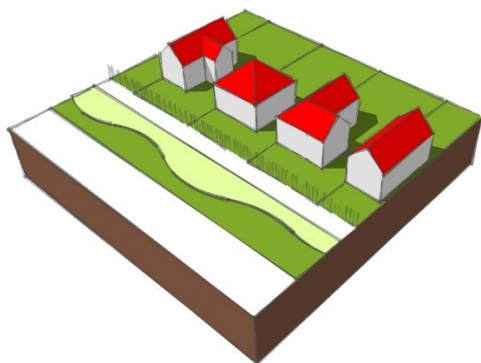
karakterek:							
	hirdetés utcai homlokzaton	✓	✓	✓	✓	✓	-
	hirdetés kerítésen	✓	✓	✓	✓	✓	-
	hirdetés előkertben, oldalkertben	✗	✗	✗	✗	●	-
	kihelyezett mobil hirdetés	●	●	✓	✓	✓	-

Ajánlások útmenti zöld sávok kialakítására (karaktertől függetlenül)

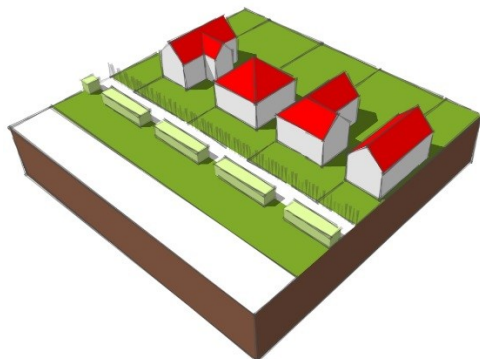
fűvesítés

szűk és nagyforgalmú utcák
esetében javasolt

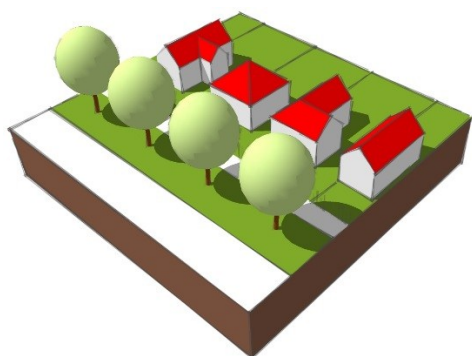
virágágyás

szűk, alacsonyforgalmú utcák
esetében javasolt

cserje, sövény

szélesebb vagy nagyforgalmú
utcák esetében javasolt

fasor

széles utcák esetében
javasolt

Cserjék, sövények és fasorok telepítésénél figyelembe kell venni a bűnmegelőzési szempontokat, valamint be kell tartani a tűzvédelmi előírásokat is. A telepítést továbbá befolyásolhatja a meglévő közművek elhelyezkedése. A Bükki Nemzeti Park által telepítésre javasolt és tiltott növények listáját a településképi rendelet tartalmazza.

Ajánlások homlokzati anyaghasználatra

	Történeti I.	Történeti II.
lábazat	meglévőkhöz illeszkedve	meglévőkhöz illeszkedve
homlokzat anyaga	meglévőkhöz illeszkedve	meglévőkhöz illeszkedve
homlokzat színe	meglévőkhöz illeszkedve	meglévőkhöz illeszkedve
tagozatok	meglévőkhöz illeszkedve	meglévőkhöz illeszkedve
nyílászárók	meglévőkhöz illeszkedve	meglévőkhöz illeszkedve
külső árnyékolók	meglévőkhöz illeszkedve	meglévőkhöz illeszkedve
oszlopok, pillérek	meglévőkhöz illeszkedve	meglévőkhöz illeszkedve
korlátok	meglévőkhöz illeszkedve	meglévőkhöz illeszkedve
ereszdeszka	meglévőkhöz illeszkedve	meglévőkhöz illeszkedve
oromfalak	meglévőkhöz illeszkedve	meglévőkhöz illeszkedve
ereszcsatorna	meglévőkhöz illeszkedve	meglévőkhöz illeszkedve
tetőfedés	kiselemes fedés	kiselemes fedés
kémények	meglévőkhöz illeszkedve	meglévőkhöz illeszkedve

A kreatív gondolkodáson alapuló illeszkedést támogatva csak azon karakterek kapcsán teszünk konkrét ajánlást építőanyagokra, ahol az adott épületelem anyaghasználata karaktert befolyásoló tényező. Egyéb helyeken az illeszkedés szabályait megtartva javasolt a különböző építőanyagokat felhasználni.

Ajánlások homlokzati anyaghasználatra

	Telepített I.	Telepített II.
lábazat	meglévőkhöz illeszkedve	meglévőkhöz illeszkedve
homlokzat anyaga	meglévőkhöz illeszkedve	meglévőkhöz illeszkedve
homlokzat színe	meglévőkhöz illeszkedve	meglévőkhöz illeszkedve
tagozatok	meglévőkhöz illeszkedve	meglévőkhöz illeszkedve
nyílászárók	meglévőkhöz illeszkedve	meglévőkhöz illeszkedve
külső árnyékolók	meglévőkhöz illeszkedve	meglévőkhöz illeszkedve
oszlopok, pillérek	meglévőkhöz illeszkedve	meglévőkhöz illeszkedve
korlátok	meglévőkhöz illeszkedve	meglévőkhöz illeszkedve
ereszdeszka	meglévőkhöz illeszkedve	meglévőkhöz illeszkedve
oromfalak	meglévőkhöz illeszkedve	meglévőkhöz illeszkedve
ereszcsatorna	meglévőkhöz illeszkedve	meglévőkhöz illeszkedve
tetőfedés	kiselemes fedés	kiselemes fedés
kémények	meglévőkhöz illeszkedve	meglévőkhöz illeszkedve

A kreatív gondolkodáson alapuló illeszkedést támogatva csak azon karakterek kapcsán teszünk konkrét ajánlást építőanyagokra, ahol az adott épületelem anyaghasználata karaktert befolyásoló tényező. Egyéb helyeken az illeszkedés szabályait megtartva javasolt a különböző építőanyagokat felhasználni.

Ajánlások homlokzati anyaghasználatra

	mg. birtokközpont
lábazat	meglévőkhöz illeszkedve
homlokzat anyaga	meglévőkhöz illeszkedve
homlokzat színe	meglévőkhöz illeszkedve
tagozatok	meglévőkhöz illeszkedve
nyílászárók	meglévőkhöz illeszkedve
külső árnyékolók	meglévőkhöz illeszkedve
oszlopok, pillérek	meglévőkhöz illeszkedve
korlátok	meglévőkhöz illeszkedve
ereszdeszka	meglévőkhöz illeszkedve
oromfalak	meglévőkhöz illeszkedve
ereszcsatorna	meglévőkhöz illeszkedve
tetőfedés	meglévőkhöz illeszkedve
kémények	meglévőkhöz illeszkedve

A TSz központok a 90-es években felszámolásra kerültek, azonban az épületállomány megmaradt, újra hasznosítása folyamatban van illetve külterületeken újabb mezőgazdasági épületek is létesülhetnek, ezeknél az anyaghasználatnál az illeszkedés szabályait javasoljuk figyelembe venni, illetve külterületi természetben való építettségük okán az építésnél, átalakításnál, bővítésnél a kilátásvédelem, tájvédelem szempontjait is javasoljuk figyelembe venni.

JÓ PÉLDÁK SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYFAJTÁK, REKLÁMHORDOZÓK, UTCANÉVTÁBLÁK

Településeink közterületeit meghatározó sajátos építményfajták, reklámhordozók és egyéb műszaki berendezések a települések fejlődési üteméhez képest rendkívül gyors változásokon esnek át. A technológiai fejlődés újabb, és újabb eszközök és hálózatok megjelenését eredményezi településeinken. A folyamatosan változó műszaki kialakítások miatt igen nehéz, vagy szinte lehetetlen feladat általánosan alkalmazható ajánlásokat tenni. Az utcaképben talán leginkább zavaró légkábeles hálózatok lehetőség szerinti összevonása mindenképpen javasolható, amíg a földkábeles vezetés általánossá nem válik. Majdnem mindenhol elmondható, hogy a sajátos építményfajták és egyéb műszaki berendezések elhelyezésénél kevés jó példát találunk. Ugyan ez a helyzet a reklámhordozók vonatkozásában is. Ez utóbbiak elhelyezésére korábbi fejezetekben karakterenként külön-külön ajánlásokat tettünk.

Közüilágítás, díszüilágítás (LoNNe ajánlások)

A fény hatással van a növényekre, állatokra és hasonlóan az emberekre is. Akár kis mennyiségű, rossz időben érkező fény is megzavarhatja az élőlények belső óráját, a hormonok termelését, vagy akár a teljes ökoszisztémát is károsan érintheti. A ragadozó-zsákmány kapcsolatok felborulhatnak és az éjszakai fajok növekvő mértékben elveszthetik életterüket. Hosszú távon mindez a biológiai változatosságot is veszélyezteti.

A helyzet javítása érdekében a kutatók négy cselekvési javaslatot fogalmaztak meg.

El kell kerülni a hideg fehér fényű világítást, amely 500 nanométernél rövidebb hullámhosszúságú fényt tartalmaz: Ennek megfelelően 3000K alatti érték javasolt a kültéri világítás színhőmérsékletére.

A világítótestek emyőzése olyan legyen, hogy a fényt oda irányítsa, ahol arra szükség van: Megfelelő emyőzés esetén a kibocsátott fényt nem látjuk közvetlenül. A megfelelően irányított fény nem jut a gyalogosok, járművezetők szemébe, az épületek ablakai felé vagy éppen az égbolt irányába. A fényeknek - még a díszvilágítás esetén is - lefelé kell irányulniuk. így például a talajszintbe épített fényvetőket, melyek felfelé sugároznak, el kell kerülni.

Az utcákat amennyire csak lehet egyenletesen, és amennyire csak lehet alacsony intenzitással világítsuk meg: Vidéki utakon a 0,3 cd/m² fényssűrűség elegendő, amely kb. 4 lux megvilágítással elérhető. Ez az EU útüilágítási szabványoknak (EN13201) megfelelő legalacsonyabb útosztály. Az EU szabványok gyakran sokszor erősebb megvilágítást ajánlanak, mint ami jelenleg a legtöbb európai településen megvalósult.

Igazítsák a kültéri világítást a tényleges használat idejéhez. Este 10 óra, vagy éjjel után jóval kevesebb fényre van szükség, ennek megfelelően a közüilágítás fénye csökkenthető. A megvilágítási szintek akár 50-80%-os csökkentése is lehetséges. A nem közcélú világítást teljesen ki kell kapcsolni, ha nincs arra közvetlen szükség.

forrás:

Világítástechnikai társaság

Övjük meg az éjszakát: Egy nemzetközi tudományos kutatóhálózat ajánlásai a kültéri világítás kapcsán

<https://goo.gl/wqxxqG>

Utcanévtábla

Az utcakép fontos eleme az utcanévtábla és a házszám tábla, de a településen való tájékozódásban is kiemelkedő szerepe van. Ezért különösen fontos, hogy kialakításuk és elhelyezésük egységes elvek mentén történjen.

Az utcanévtáblát az épület sarkához minél közelebb kell elhelyezni. Az elhelyezés magasságának javasolt határértékei: 250-450 cm. Egyes övezetekben előfordulhat, hogy kerítésre kell felszerelni az utcanévtáblát, mert az épület fala messze esik a saroktól, de ez esetben is törekedni kell a legmagasabb elhelyezésre.

1. sor A közterület neve - 70mm verzálmagasság

Házszám tábla

A házszám táblát a bejáráshoz lehető legközelebb, attól jobbra (ritkábban balra vagy középen), 2-3 m-es magasságban kell elhelyezni. Szükség esetén lehetséges a házszám tábla kapuszerkezetre vagy kerítésre való felszerelése is.

1. sor A közterület neve - 20mm verzálmagasság

2. sor A házszám - 70mm verzálmagasság

Tipográfia

A táblák szöveges feliratának alapkövetelménye a jó olvashatóság. A táblákon az úgynevezett talpnélküli (sans-serif), groteszk betűtípusokkal kiírt információk olvashatók a legjobban. A táblák feliratai számára megfelelő betűtípusok pl. Helvetica, Frutiger, Gill, Arial. A tábla háttérének és a feliratának színe között határozott különbség, kontraszt legyen. A feliratok háttereként homogén felületet alkalmazzunk. A feliratok határozott kontúrral készüljenek. A feliratokat középtengelyesen, minden sort középre zárva kell elhelyezni a táblákon.

Elrendezési vázlat:

